

Cristina Rizea
Daniela Stoicescu
Ioana Stoicescu

Vizuális művészetek és gyakorlati ismeretek

Tankönyv a IV. osztály számára

4

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.
Acest proiect de manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației nr. 5003/02.12.2014.

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

Cristina Rizea

Daniela Stoicescu

Ioana Stoicescu

Vizuális művészetek és gyakorlati ismeretek

Tankönyv a IV.
osztály számára

A tankönyv a Nevelési Minisztérium 4200/ 2021. 07. 07. számú miniszteri rendelettel lett jóváhagyva.

A tankönyvet ingyen kapják meg a tanulók, nyomtatott és digitális formátumban is, és négy tanéven keresztül adható tovább a 2021–2022-es tanévvel kezdődően.

Tanfelügyelőség

Iskola/Főgimnázium/Középiskola

AKIK EZT A TANKÖNYVET HASZNÁLTÁK:

Év	A tanuló neve	Osztály	Tanév	A tankönyv kinézete*	
				nyomtatott változat	
				átvétélkor	átadáskor
1					
2					
3					
4					

* A tankönyv kinézetére a következő megjelölések egyike használendő: új, jó, ápolat, ápolatlan, sérült.

- A tanerők ellenőrzik, hogy a fenti táblázat adatai helyesek-e?
- A tanulók semmilyen bejegyzést nem tehetnek a tankönyvbe.

Vizuális művészetek és gyakorlati ismeretek. Tankönyv a IV. osztály számára.

Cristina Rizea, Daniela Stoicescu, Ioana Stoicescu

Tudományos referensek: prof. Oana-Mari Solomon, Școala gimnazială Aletheea, București

prof. Vlad-Dan Perianu, Liceul de Arte Plastice „Nicolae Tonitza”, București

Fordította: Farkas Melinda, Szabo Ildiko-Cristina

Korrektúra: Szócs Katalin

Copyright © 2021 Grup Media Litera

Minden jog fenntartva

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Mihaela Spurcaci

Credite foto: Dreamstime, Shutterstock

Copertă: Vlad Panfilov

Tehnoredactare și prepress: Pontlab S.r.l.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RIZEA, CRISTINA

Arte vizuale și abilități practice : manual pentru clasa a IV-a /

Cristina Rizea, Daniela Stoicescu, Ioana Stoicescu. – București :
Litera, 2021

ISBN 978-606-33-7673-3

I. Stoicescu, Daniela

II. Stoicescu, Ioana

Kedves Gyerekek!

Meghívunk benneteket, hogy ebben a tankönyvben fedezzétek fel a külső és belső különleges világot. Ez a világ hasonlít egy gyémánthoz, mert neki is több oldala van.

A III. osztályban észrevettétek, hogy mindenki sajátos módon alkotta meg formavilágát. Ezért mindegyik munka értékes, mert egyedi, és különbözik a másokétól.

Általános tájékozódás céljából, a következőkben forma- és színjavaslatokat mutatunk be.

Hagyjátok szabadon szárnyalni képzeleteteket, és készítetek olyat, amit még senki más nem gondolt mostanáig. Ha esetleg hiányzik valami az eszköztáratokból, legyetek ötletesek, és találjatok ki valamit, amivel helyettesíthetnétek.

Ne engedjétek meg senkinek, hogy azt mondja, nincs tehetségetek! Mert ahogy megtanultatok írni, olvasni, számolni, ugyanúgy meg kell tanulni rajzolni, festeni, kézműveskedni. A siker titka pedig az, hogy bátran felszínre hozzátok ötleteiteket. Ötletek külső és belső világotokról...

A Szerzők

TARTALOM

Egy tematikus egység szerkezete	6
Szimbólumok és kazetták	7
Anyagok és eszköztár	8
1. Tanulási egység. REPÜLÉSBEN	9
Ég és föld között	12
Gyerekkori emlékek	14
<i>Ismétlés és értékelés</i>	16
2. Tanulási egység. ŐSZI MESÉK	17
A képzőművész műterme	18
A természet mint ihletforrás	19
A színek, a fény gyermekei	20
Ősz az iskolában	21
<i>Ismétlés és értékelés</i>	24
3. Tanulási egység. MI, A SOKOLDALÚ VILÁGBAN	25
A világ végén	26
Meleg országokban	27
Barátságkarkötő	28
Hasonlók, mégis különbözők	30
<i>Ismétlés és értékelés</i>	32
4. Tanulási egység. TÉLI MESÉK	33
Téli dekorációk: fenyők és hóemberek	34
A Fény ünnepe	38
<i>Ismétlés és értékelés</i>	40
5. Tanulási egység. SZIMBÓLUMOK	41
Bűvös zsebek	42
Címer vagy címerpajzs	44
Személyes tárgyaim	46
<i>Ismétlés és értékelés</i>	48
Félévi ismétlés és értékelés	50
6. Tanulási egység. A FÖLD MESTERSÉGEI	51
Rajz, festészet, fényképészet – szenvedélyek vagy mesterségek?	52
Népi kézművesek és hagyományos mesterségek	58
Konyhamesék	60
<i>Ismétlés és értékelés</i>	62

7. Tanulási egység. A VIRÁGOK VILÁGA	63
A virágok ihletnek	64
Az élet körforgása	66
Csendélet	68
<i>Ismétlés és értékelés</i>	70
8. Tanulási egység. AZ ÁLLATOK VILÁGÁBAN	71
Egy lepke meséje	72
Jelképállatok	74
Meseszereplők	76
<i>Ismétlés és értéklés</i>	78
9. Tanulási egység. ALKOSS/ÚJRAALKOSS!	79
Szívből	80
Jelmezek és díszletek	82
<i>Ismétlés és értékelés</i>	86
10. Tanulási egység. MÚLT, JELEN, JÖVŐ	87
Mesélő épületek	88
Játék és ihlet	90
A világ más szemmel	92
<i>Ismétlés és értékelés</i>	94
Év végi ismétlés és értékelés	95

Alapkompetenciák és sajátos kompetenciák, a Képzőművészeti nevelés és kézműves tevékenységek tantárgy kompetencia alapú oktatásához, a III. és IV. osztály számára az (OMEN) 5003/02.12.2014-es számú Oktatásügyi Minisztériumi Rendelet alapján jóváhagyva

1. Változatos tartalmú, jelentésű vizuális üzenetek értelmezése

- 1.1. A vizuális üzenetek egyéni értelmezése
- 1.2. A kompozíciókon, a környezetben és a képeken megfigyelhető alapelemek felismerése, elemzése

2. Közhasznú, esztétikus alkotások megvalósítása megfelelő anyagokból és technikákkal

- 2.1. Megfelelő anyagok és technikák alkalmazása egy kívánt képi üzenet közvetítéséhez
- 2.2. Az alapelemek kifejezőerejének kamatoztatása szabadon választott témájú kompozíciókon
- 2.3. Kreatív, változatos, egyedi kézművesmunkák készítése
- 2.4. Terek és formák szándékos átalakítása változatos művészi eljárásokkal és technikákkal

Egy tematikus egység szerkezete

Kezdőlap

Gyerekek által készített munkák fényképei

Tartalmak (plasztikai téma/ kézműves- projektek stb.)

3. Mi, a sokoldalú világban

Alkalmazott művészeti témák:
A világ végén
Meleg országokban
Barátságkarkötő
Hasonlók, mégis különbözők

Emlékezni fogsz:

- a hideg és meleg színekre,
- hogyan használd a vonalat, a pontot, a színt és a formát, hogy másokkal kommunikálj,
- hogyan kombináld az anyagokat és technikákat, hogy szép és hasznos tárgyakat alkoss magadnak és a körülötted lévőknek, társaidnak.

Fel fogod fedezni:

- a világ más tájain élő gyerekekhez hasonló vagy, és ugyanakkor különbözöl tőlük,
- hogyan fonnj meg egy barátságkarkötőt.

Kompetenciák:
2.1; 2.2; 2.3; 2.4.

A tematikus egység címe

Alkalmazott művészeti témák

Kompetenciák

Leckék: rajz/festés/kézművestevékenységek/fényképészet

Ismétlés és értékelés

3. Mi, a sokoldalú világban

Alkalmazott művészeti téma: A világ végén
Plasztikai téma: Hideg színek

Nézd meg figyelmesen az A és B fényképeket! Mit gondolsz, hol készülték? Milyen információt kaptál a környezetülről a színek által?

Emlékezz!
Annak függvényében, hogy milyen hatással vannak rád, mit érzel általuk, a színek lehetnek **melegek** vagy **hidegek**.

A hideg színek: kék, zöld és lila.
A kék a leghidegebb szín, mivel a többi hideg szín keverékében van meleg szín is.
 $Z = K + S, L = K + P$
A hideg színek az alkotásokban a tavaszi érzetet kellik.

A **B**

1. Figyeld meg alaposan a C. ábrát! Mit ábrázol? Hol le egy lehet látni vagy a **Barátság naplóban** minidat, amire gondoltál, miközben a képet nézegetted?
2. Tájékozódj a színtáblán!
• kik az esztéták,
• mivel táplálkoznak,
• hogyan készült el az újjal stb.
Alkoss egy kompozíciót **A világ végén** címmel! Csak hideg színeket használj!

26

MELEG ORSZÁGOKBAN

Alkalmazott művészeti téma: Meleg országokban
Plasztikai téma: Meleg színek

Figyeld meg az A. ábrát! Milyen színeket használtak?

Emlékezz!
Meleg színek: piros, sárga és narancssárga.
A legmelegebb szín a narancssárga, mert két meleg szín keverékéből jön létre:
 $NS = P + S$
A meleg színek az alkotásokban a kőzelelő érzetet kellik.

A

Az ábrán gyerekek sokat tanthattok az egyetemenről a világ minden részéről. Annak ellenére, hogy naponta nehézségekkel küzdöknek, a természet öröme élvezi, és szívesen tudnak örülni.

• A tény, hogy mincseknek játékok, nem állja meg őket abban, hogy játszanak. Mindig új dolgokat találnak ki, a földből formáznak, fára másznak, palikából, dugókából, kartondobozokból kisajátított tárgyakat össze gyűjtöknék. Több minijung szociális játékokat készítenek. A nagy szegénységben lettek azonban valami, ami soha nem hiányzik nekik, a mosolyok!

B **C**

1. Melyek a meleg országok?
2. Szeress több ismeretel a meleg országokban élő gyerekek életéről!
3. Alkoss egy kompozíciót **A meleg országokban** címmel! Csak meleg színeket használj!

27

Felmérés és értékelés

Tanuld meg „szendvics” módszerrel elmondani a véleményed társaid alkotásairól!

Dolgaidat nézd meg a párod legyen a **Művész, te meg a Kritikus!** Kérd meg, hogy mutassa be egy alkotását, melyet a **Mi, a sokoldalú világban** témában készítettél (2-es ábra).

Tanulmányozd alaposan, majd kezd az értékelést egy dicsérlettel: **Különböleges portré rajzok! Hogyan kombinálta a vonalakat, pontokat és árnyalatokat, nyugalmat sugároz.**

Folytasd az értékelést egy javaslattal: **Ha a hullámos levek teljesen körbeérme az jobban behatárolná az arcot, amelyet festettél.**

Fogj be egy pozitív értékelést: **A legjobban a szereplő figurája tetszik, még a legrosszabb részletekre is felhívteltem.**

Ezután csatoljék fel a szerepeket: te vagy a **Művész**, a párod a **Kritikus**.

Mondd el, mit érezel, miközben a „szendvics” módszerrel értékelik alkotásodat!

Ugyanezt a technikát használva elmondhatod a véleményed egy fényképről (2-es ábra).

1

Tetszett a munkádól:
Javaslat:
Kedveltem.

Művész: _____
Kritikus: _____

28

Szimbólumok és kazetták

Festés és rajztevékenységek

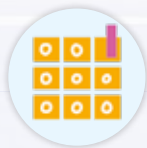
Alkalmazások (használd az eszedet!)

Magyarázatok/útmutatások a tanuláshoz

Kézműves tevékenységek

Gondolkozz kreatívan!

Szükséges anyagok

Fényképezési tevékenységek

Értékelés/önértékelés (Ellenőrizd, amit tanultál!)

ECO-jelkép (anyagok újrahasznosítása)

Információk a tanítónak

Digitális változat

MIT statikus

MIT animációs

MIT interaktív

A tankönyv digitális változata teljes mértékben tartalmazza a nyomtatott formát, kiegészítve multimédiás interaktív tevékenységekkel (MIT): gyakorlatokkal, játékokkal, rajzfilmekkel, filmekkel és kísérletekkel.

Mindezek célja a tanulási tartalmak értékének növelése.

A tankönyv lapjai megtekinthetők asztali számítógépen, laptopon, táblagépen, telefonon, kitűnő navigálási élményt nyújtva, lehetővé téve a tankönyv végiglapozását és az előző tananyaghoz való visszatérést is.

Útmutató a digitális tankönyv használatához

A **SEGÍTSÉG** gomb

kinyitja a digitális tankönyv használati útmutatóját.

Statikus tevékenységek – megnyitja a statikus feladványokat, melyek a navigálási gombok segítségével futnak végig.

Animációs tevékenységek – A lap alján levő elemekre utal. Megtekintéshez meg kell nyomni a Lejátszás (▶) gombot.

Interaktív tevékenységek – A lap alján levő elemekre utal, melyek lehetnek: Csoportosíts, Jelölj, Írd be billentyűzetrel, Válassz. A megerősítést adó gombok a következők: Újra (mely a feladatot újraindítja) és Ellenőrzés (ez a megoldást ellenőrzi). A felhasználónak három lehetősége van megadni a jó választ, ezután a helyes megoldás automatikusan megjelenik.

A **TARTALOM** gomb

megnyitja a tankönyv tartalmát, és megengedi a Fejezetek/Leckék kinyitását.

Navigálási gombok

megengedik a tankönyv végiglapozását és egy adott oldal megnyitását.

Anyagok és eszközök

A *Vizuális művészetek és gyakorlati ismeretek* tantárgy keretében különféle eszközökre és anyagokra lesz szükséged. Figyeld meg az alábbi képeket, és emlékezz a III. osztályban használtakra!

A

B

C

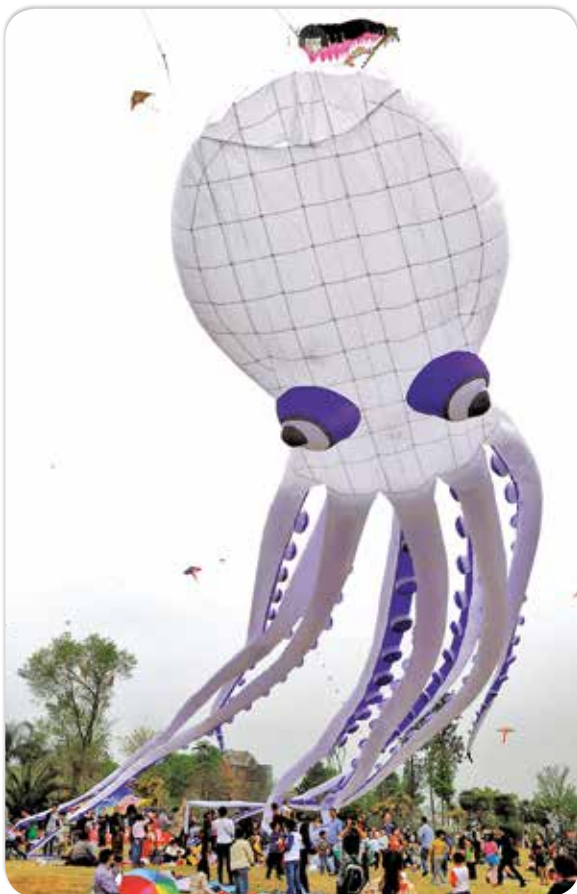
D

1. Írj egy listát, csoportosítva az **A, B, C, D** ábrákon látott eszközöket és anyagokat! Használhatsz egy táblázatot vagy más grafikus rendezőt:

Anyagok	Eszközök
egyszínű és mintás színes papír	egyszerű és mintavágó olló

2. Egészítsd ki a táblázatot más kézügyedben levő anyagokkal, eszközökkel!
3. Van-e már olyan **Művészdobozod**, melyben újrahasznosítható anyagokat tárolsz? Milyen előnyei lehetnek annak, ha használsz egy ilyen dobozt? Sorolj fel hármat!

1.

Repülésben

Alkalmazott művészi témák:

Ég és föld között
Gyerekkori emlékek

Kompetenciák:
2.1; 2.2; 2.3.

Emlékezni fogsz:

- hogyan fejezd ki ötleteket és érzelmeket, felhasználva a képzőművészeti nyelvezet elemeit: pont, vonal, színfolt, forma,
- hogy az eddig megtanult munkatechnikák segítségével, hogyan tudsz készíteni a mindennapokban felhasznált hasznos tárgyakat.

Fel fogod fedezni:

- hogyan rajzolj és díszíts egy papírsárkányt.

Ismétlés

A képzőművészeti nyelvezet elemei: pont, vonal, színfolt és forma

Emlékszel?

Kommunikálni tudunk a körülöttünk lévőkkel:

- szóban (mikor beszélünk),
- írásban (mikor írunk),
- vizuális nyelvezettel (mikor fényképeket, vizuális jeleket, rajzokat, szobrokat használunk).

A

B

Rajz és festészet segítségével ki tudjuk fejezni mindazt, amit gondolunk, érzünk. Ebben az esetben használjuk a **képzőművészeti nyelvezet elemeit: pont, vonal és színfolt**, melyeket eltervezett (kidolgozott formák) vagy véletlenszerű (spontán formák) **formák**ba rendezünk el.

C

1. Figyeld meg az **A.**, **B.**, **C.** és **D.** ábrákat! Mondd el, milyen hasonlóságokat és különbségeket veszel észre!
2. A **C.** és **D.** ábrákon a képzőművészeti nyelvezet elemei közül melyiket használták?

D

Munkatechnikák hasznos tárgyak készítéséhez

Emlékszel?

Első osztálytól mindeddig számos munkatechnikát tanultál, melyek segítettek abban, hogy szép és hasznos tárgyakat készíts. Tudsz vágni, körvonal mentén kivágni, ragasztani, gyűrni, tépni és csavarni, papírszalagokkal szőni, túrni, fonni, szabni és varrni, mintázni stb. (Nézd meg a képeket erről az oldalról!)

tépés és origami

gyűrés

kivágás körvonal mentén,
ragasztás, hajtogatás

quillingezés

mintázás

szabás és varrás

1. A megtanult technikák közül melyik tetszik a legjobban és miért?
2. Az ezen az oldalon megadott termékeket milyen célra lehet felhasználni?

1. Repülésben

Alkalmazott művészi téma: **Ég és föld között**
Plasztikai téma: **A pont, vonal, forma**

Eregetél már valaha sárkányt, vagy láttad-e, hogyan röptetik, eresztik el a szélben? Nézd meg az ezen az oldalon levő **A.** ábrát, és mondd meg, melyek a szükséges feltételek, hogy ez sikerüljön!

Figyeld meg jól a **B.** ábrát! Milyen formái lehetnek a papírsárkánynak? Ha ki akarod díszíteni, milyen típusú vonalakat és pontokat használhatsz?

Emlékszel?

Amikor egy tárgyat rajzolsz és díszítesz, használhatsz vastag vagy vékony vonalakat, függőleges, vízszintes, dőlt, görbe, tört, folytonos vagy szaggatott, hullámos, kacsaringós, rövid, hosszú stb. vonalakat.

B

1. Rajzolj különböző formájú, alakú sárkányokat!
2. Díszítsd ki vonalakkal, pontokkal, színekkel, és használj különböző eszközöket: ceruzákat, szírceruzákat, zsírkrétákat, filctollakat, golyóstollakat, tűfilceket stb.!

Nézd meg a rajzokat az **A.** és **B.** ábrákon! Figyeld meg, hogy a rajzoló nem tökéletes, egységesen húzott, hanem egyenlőtlen vastagságú vonalakat használt, ezeket **modulált vonal**aknak nevezik.

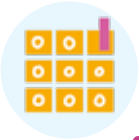
A művészek az egységesen húzott vonal helyett inkább ezt a típusú vonalat kedvelik, mivel kifejezőbb.

Figyeld meg, hogyan csoportosították a **pontok**at is! Egyesek különböző irányított sorokban vannak, mások csoportosítottan egyformák nagyság és szín szerint, vagy véletlenszerűen elhelyezve.

Tudtad-e, hogy a vonalak és pontok kinézete, vastagsága, nagysága szoros kapcsolatban vannak az **eszközzel**, amellyel rajzolják?

1. Figyeld meg alaposan a madarakat a természetben!
2. Készíts egy rajzot **Madarak** címmel! Használj vonalakat, pontokat, formákat és színeket! Próbáld ki különböző rajzeszközöket!

- Gondolkoztál valaha azon, hogy a **vándormadarak** miért repülnek V alakú rajban? (C. ábra)

- Mivel ez nagyon érdekes, sokat tanulmányozták az elmúlt idők folyamán. Egy lehetséges válasz, de nem az egyedüli, az lenne, hogy mivel a repülés jelentős erőfeszítéssel jár, akkor a V alakú madárrajban mindegyik madárnak sikerül egy ütemben és irányban tartani szárnyaikat, s így módon felhasználják az előttük levő madárszárnyak által kialakult levegőáramlatot.
- Te milyen érdekességet ismersz a repüléssel kapcsolatosan?

1. REPÜLÉSBEN

Alkalmazott művészi téma: Gyerekkori emlékek – a repülő Origami technika

Melyik az első tárgy, amelyet megtanultál papírból elkészíteni?

Ha még nem készítettél **repülőt**, akkor kihívunk, próbáld meg! A papírrepülőt egyaránt kedvelik a gyerekek és a felnőttek is. Állíthatjuk, hogy a papírrepülő a legelterjedtebb **origami** forma (papírhajtogatás művészete). Számos könnyebb vagy nehezebb minta van. De, mindegy, hogy melyik minta, az a fontos, hogy repüljön minél többet.

A 15. oldalon bemutatjuk, hogyan készíts origami technikával egy papírrepülőt.

1. Készíts repülőket különböző módon hajtogatva a papírt! Minden alkalommal használj **újrahasznosított papírt** (papírdarabokat)!
2. A repülőt egy előzőleg meghúzott vonaltól ereszd szélnek, és mérd meg a megtett távolságot!
3. Osztálytársaidal együtt készíts egy mozgó összeállítást papírrepülőkből (**A.** ábra), és állítsátok ki az osztályteremben!
4. Milyen más kiállítási lehetőséget ismersz papírrepülőkkel? Egy példát láthatsz a **B.** ábrán.

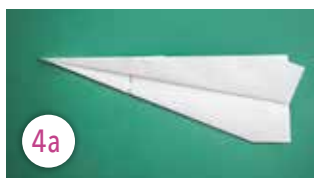

B

Egy A4-es papírlapot tórd hosszában kettőbe, és nyisd ki (1. ábra), aztán tórd be a téglalap két sarkát a tűrésig (2a. ábra)! Tartsd így a lapot (félre) betürve (2b. ábra), és helyezd egymásra a pirossal jelölt széleket (3a. ábra)!

Fordítsd meg a repülőt a hátlapjára, és ismételd meg az élek egymásra helyezését (3b. ábra)! Majd végezz hasonló tűréseket, és helyezd egymásra megint az éleket (4a. ábra és aztán 4b. ábra)!

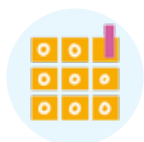
Most pedig a pirossal bejelölt éleket tórd be egymásra (5a. ábra)! Ez alkalommal a tűréseket a repülő felső részén tedd meg, és nem az alsó részén (5b. ábra)!

Tórd be a repülő hátsó részén levő sarkokat (6a. ábra)! A betürvt résznél helyezd be a sarkot (6b. ábra)!

A repülő felszállásra készen áll!

- Tudtad, hogy egy másik kedvelt origami figura a **darumadár**? Létezik egy híres legenda erről a madárról, amely a remény, a szeretet és a hit szimbóluma lett.
- Osztálytársaiddal együtt készíts darumadarakkal (C. ábra) mozgó összeállítást, amit állítsatok ki az osztályteremben!

C

Ismétlés és értékelés

Gondolj a Képzőművészeti nevelés és kézműves tevékenységi órákon mostanig készített munkákra! Válaszd ki mindegyik esetre a legmegfelelőbb választ! Add össze a pontszámokat, és mondd meg, mit veszel észre!

	5 pont	4 pont	3 pont	2 pont	1 pont
<i>Befejezett munkák</i>	 Kitűnő!	 Nagyon jó!	 Jó!	 Nem olyan jó, de fejlődtem!	 Jobban kell törekednem!
<i>A művészi és plasztikai téma betartása</i>	 Kitűnő!	 Nagyon jó!	 Jó!	 Nem olyan jó, de fejlődtem!	 Jobban kell törekednem!
<i>Kreativitás, eredetiség</i>	 Kitűnő!	 Nagyon jó!	 Jó!	 Nem olyan jó, de fejlődtem!	 Jobban kell törekednem!
<i>Tiszta munkapad</i>	 Kitűnő!	 Nagyon jó!	 Jó!	 Nem olyan jó, de fejlődtem!	 Jobban kell törekednem!

Emlékezni fogsz:

- melyek a természeti formák és a művészi formák,
- melyek a fő- vagy alapszínek, és melyek a mellék- vagy másodlagos színek, melyek a kiegészítő vagy komplementer színpárok;
- melyek az árnyalatok,
- hogyan használd a vonalat, a színt és a formát, ötletek és érzelmek közlésében a körülöttünk lévőknél,
- hogyan kombinálj anyagokat és technikákat a mindennapokban használt hasznos tárgyak készítéséhez.

Fel fogod fedezni:

- hogy egy vázlatfüzetbe ötleteket gyűjthetsz,
- hogy a művészek alkotásaikhoz a természet szépségéből merítenek ihletet.

2.

Őszi mesék

Alkalmazott művészi témák:

A képzőművész műterme
A természet mint ihletforrás
A színek, a fény gyermekei
Ősz az iskolában

Kompetenciák:
1.1; 1.2; 2.2; 2.4.

2. Őszi mesék

Alkalmazott művészi téma: **A képzőművész műterme**

Plasztikai téma: **Vázlat/Vázlatfüzet**

Tudtad, hogy mindegyik művésszel állandóan van egy jó barát? Ez a **vázlatfüzet**. (Lásd az **A.** és **B.** ábrákat!)

Miért nevezik így? Mert általában (de nem feltétlenül) kisebb, mint egy átlagos füzet, és könnyen befér bármilyen táskába. Hasonlít egy naplóhoz, amibe tulajdonosaik képekben jegyzik le, amit éreznek, látnak, hallanak, szimatolnak, vagy másképpen fogalmazva, mindazt, ami lenyűgözi őket, lehetnek dolgok vagy helyek/tájak.

Tehát egy vázlatfüzetbe ötletek formájában befér egy csodálatos, egyéni világ. Időben mindezek valódi műalkotásokká változhatnak.

A

Mi a **vázlat**?

A vázlat egy rajz, melyben az alkotó nagy vonalakban rajzolja le (részletek nélkül) azt, ami éppen érdeklí, vagyis egy pár vonnal gyorsan elkészített rajz (**C.** ábra).

B

1. Gyűjtsd össze ötleteidet egy vázlatfüzetbe! Néhány év múlva fel fogod fedezni, mennyire értékes.
2. Egyik ötletedet dolgozd ki egy rajzban vagy egy mesében! Mutasd be osztálytársaidnak, és kérd ki a véleményüket!

C

Alkalmazott művészi téma: **A természet mint ihletforrás**
 Plasztikai téma: **Természeti formák és művészi formák**

A természet mindig ihletforrás volt a festők, szobrászok, fényképészek stb. számára. Ők alaposan megfigyelték a **természeti formákat**, és átalakították **művészi formákká**, a vonal, a pont és a szín segítségével. (Nézd meg *Csendélet gyümölcsökkel*, Nicolae Grigorescu reprodukcióját, **A.** ábra!)

Csendélet gyümölcsökkel,
 Nicolae Grigorescu

Nézd meg figyelmesen a **B.** ábrán látható vázlatot! Mi az, amit használtak: vonalakat, pontokat vagy színeket?

Mivel a művészt lenyűgözte a gyümölcs szépsége, ezért mindjárt el is készítette, tehát egy úgynevezett **kidolgozott formát** hozott létre.

A festészetben a formákat létrehozhatjuk spontánul is, spriccolással, összemosódó színfoltokkal, a papírfelület mozgatásával stb. Ilyen esetben, mikor a színek keverődnek, **spontán foltról** van szó (**C.** ábra).

B

C

1. Tűrd egy papírlapot kettőbe, és tegyél színeket, de csak az egyik oldalára! A lap másik felét tűrd rá a befestékezett részére, és préseld le! Nyisd ki a lapot, és a keletkezett spontán formát egészítsd ki vonalakkal, pontokkal úgy, hogy értelmet kapjon!
2. Készíts egy kompozíciót *Az ősz* címmel, amelyben használj a természet ihlette kidolgozott formákat!

2. ŐSZI MESÉK

Alkalmazott művészi téma: **A színek, a fény gyermekei**
Plasztikai téma: **Alapszínek, másodlagos színek, kiegészítő vagy komplementer színek. Árnyalatok**

Nézd meg figyelmesen a Johannes Itten által alkotott **színkört** (A. ábra), és emlékezz, mit tanultál a színekről! A színkör közepében található a piros, a sárga és a kék szín, az **alapszínek** (főszínek). Ezeket semmilyen más színből nem lehet kikeverni.

Ha külön-külön összekeverünk 2-2 alapszínt, kapjuk a **másodlagos színeket** (vagy mellékszíneket): narancssárgát, zöldet és lilát.

Megfigyelhető, hogy a színkörösön levő mindegyik főszínek megfelel ellenkező oldalon egy-egy másodlagos szín. Ezeket **kiegészítő** vagy **komplementer színpárok**nak nevezik (**P** és **Z**, **S** és **L**, **K** és **Ns**).

A fehér és fekete nem színek, hanem semleges színek. A fehér a fényt, a fekete pedig a sötétséget képviseli.

1. Gyakorold a színkeverést a B. ábrán látottakhoz hasonlóan!
2. Készíts egy kompozíciót *Őszi gyümölcsök* címmel (lásd a C. ábrát), amelyben használj minél több árnyalatot!

A

Az itteni színkör

Nézd meg figyelmesen a B. ábrán látható rajtot, és emlékezz:

- a színkörösön levő szomszédos színek (alap- és másodlagos színek) keverékéből kapjuk az **árnyalatokat**;
- a színeket megtörjük, mikor hozzákeverünk fehéret és/vagy feketét.

C

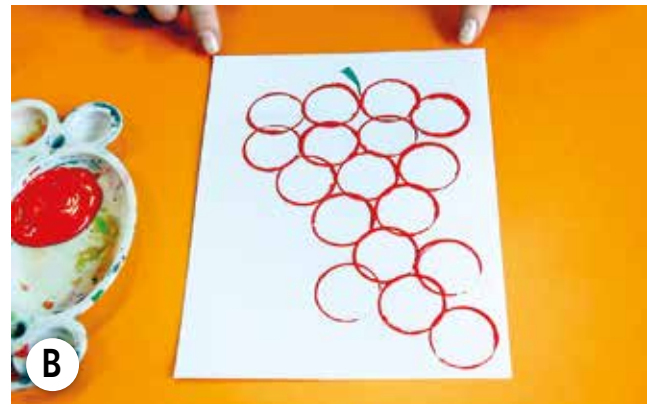
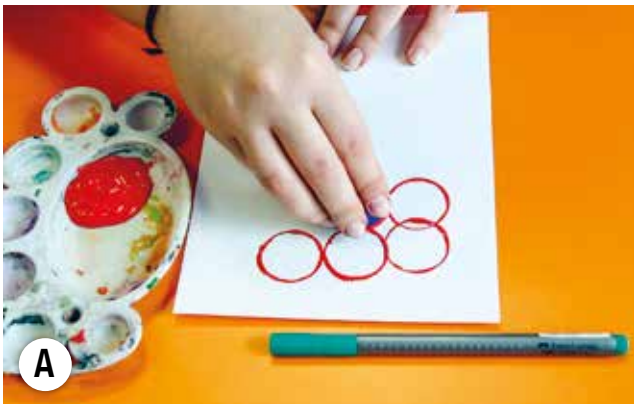

Alkalmazott művészi téma: Ősz az iskolában

Lenyomat-technika

Figyeld meg az **A.**, **B.** ábrákat, és emlékezz a **lenyomat-technikára!** Ha a körülöttünk levő tárgyak, anyagok felületére sok festéket teszünk, és egy papírlapra nyomtatjuk, akkor ezek lenyomatát (nyomát) kapjuk.

1. Mártsd be festékbe egy műanyag kupak tetejét, és nyomtasd le papírfelületre úgy, hogy egy szőlőfürtöt hozzáálítsd! A munkádat egészítsd ki más elemekkel is! Készíts hozzá egy képkeretet, és állítsd ki az osztályteremben, az *Ősz az iskolában* című kiállításon!
2. A megtanult technikák (mintázás, kollázs stb.) és különböző anyagok (**C.**, **D.** és **E.** ábrák) használatával készíts ugyanazzal a témával más munkát is!

2. ŐSZI MESÉK

Alkalmazott művészi téma: **Ősz az iskolában** Körvonal mentén kivágás technikája

Észrevetted-e, milyen jól érzed magad egy fényes és színnel teli szobában? Az állatok készített dísz tárgyakkal kidíszíthetitek és átalakíthatjátok az osztálytermet is. Nagyon hatásosak az **óriás virágok** (50-70 cm), amint az **A.** ábrán látható.

Kövesd a lépéseket, hogy hasonló díszeket készíts! Választhatsz, hogy honnan kezded el, a virág közepétől vagy ennek körvonalától!

Szükséges anyagok:

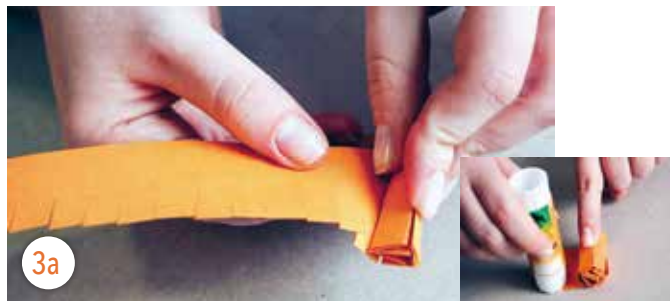
- 50 x 70 cm méretű színes kartonlapok,
- A4-es méretű színes kartonlapok,
- olló és ragasztó.

1. lépés: Az A4-es méretű színes kartonlapot hajtsd kettőbe, hosszában! Vágd el a tűrésvonal mentén! A féllapokat törd megint kettőbe, hosszában!

2. lépés: A papírcsík betűrt részét bevágással rojtozd be! Lehet szélesebb vagy keskenyebb csíkokat vágni. A papírcsíkokat jobban (mélyebbre) is bevághatod. De vigyázz, NE egészen a széléig!

3. lépés: A berojtozott papírcsíkokat szorosan göngyöld fel! A végét ragaszd le, és ellenőrizd, jól megragadt-e! Bolyhodd fel, mint a **3b.** ábrán! Ez lesz a virág közepe. Megnagyíthatod, ha még rágöngyölítesz más színes rojtozott papírcsíkokat úgy, ahogy az **1.** és **2.** lépéseknél mutattuk.

4. lépés: Rajzolj egy virágot egy nagy színes kartonlap egész felületére, melynek hiányozzon egy virágszirma és a virág közepe! Szükséged lesz két azonos formájú és színű virágra. Vágd ki a körvonal mentén!

6. lépés: Rakd össze mindegyik részét úgy, ahogy a 6. ábrán látható! Ragaszd össze a nagy virágok két utolsó szirmát egymásra téve, amelyet a 4. lépésnél készítettél! Tedd egymásra a két nagy virágot úgy, hogy váltakozzanak szirmaik, és ragaszd le (lásd a 7. ábrán)!

5. lépés: Rajzolj egy más formájú és más színű, kisebb virágot! Ennek közepét vágd ki akkorára, hogy férjen bele az a forma, amely a 3. lépésnél készült!

7. lépés: Az elkészített virágokat fel lehet ragasztani gyumaragasztóval (patefix, gumfix stb.) a falra vagy az ajtófélfára.

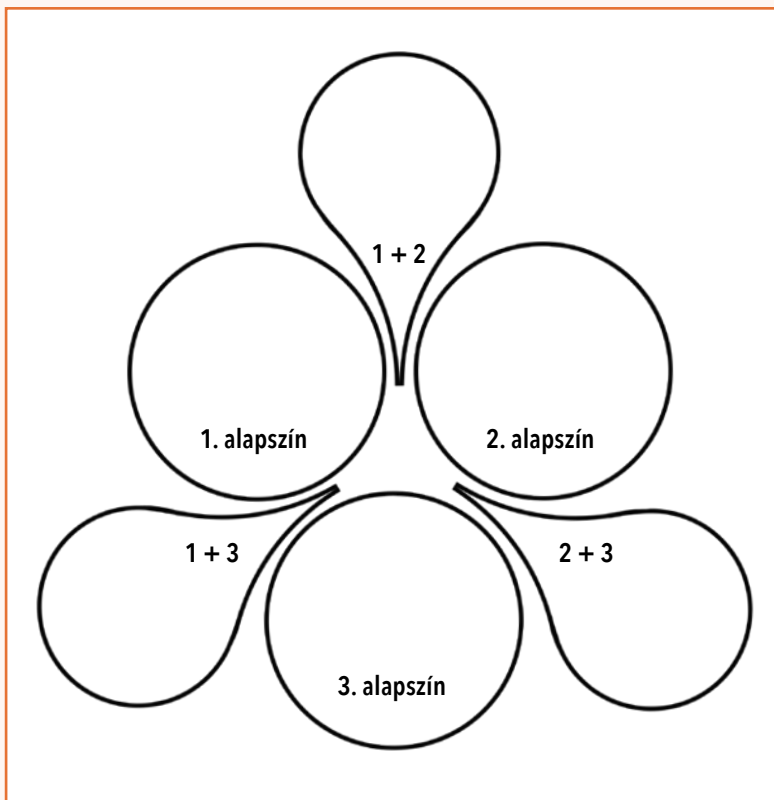
1. Készíts osztálytársaidal együtt hatalmas virágokat!
2. Díszítsétek ki az osztálytermet az elkészített díszekkel, de vigyázzatok, ne legyen túlszűfolt!

Ismétlés és értékelés

A. Ebben a tanulási egységben sok minden eszedbe jutott a színekről. Ellenőrizd, hogy mire emlékszel!

1. Másold át egy lapra vagy a *Tanulási naplóba* az itt lévő ábrát, és egészítsd ki vagy színezd ki az alap- és másodlagos színekkel!
2. Figyeld meg a kialakult formát! Melyek a kiegészítő vagy komplementer szín párok?
3. Írd le a válaszokat az alábbi kérdésekre egy lapra vagy a *Tanulási naplóba*!
 - a) Mik a természeti formák?
 - b) Mik a művészi formák?
 - c) Hogyan jönnek létre az árnyalatok?
 - d) Mi történik, mikor a színekhez fehéret és/vagy feketét keverünk?
 - e) Hogyan jönnek létre a spontán formák?

B. Készítettél-e osztálytársaiddal együtt dísz tárgyakat az osztályterem díszítéséhez? Milyen volt az együttműködés? Válaszoljatok együtt az alábbi kérdőív kérdéseire!

Csoportértékelés

Név:

A projekt címe:

Időpont:

Osztálytársaid neve:

1. A munkát időben befejeztük?

IGEN / NEM

2. Jól együttműködtünk?

IGEN / NEM

3. Halkan beszélgettünk, nem zajongtunk?

IGEN / NEM

4. Mindenki elmondta-e a saját véleményét, ugyanakkor meghallgatta a többiekét is?

IGEN / NEM

5. A legjobban sikerült, mikor

6. Jövő alkalommal jobbak leszünk, ha

Emlékezni fogsz:

- a hideg és meleg színekre,
- hogyan használd a vonalat, a pontot, a színt és a formát, hogy másokkal kommunikálj,
- hogyan kombináld az anyagokat és technikákat, hogy szép és hasznos tárgyakat alkoss magadnak és a körülötted lévőknek, társaidnak.

Fel fogod fedezni:

- a világ más tájain élő gyerekekhez hasonló vagy, és ugyanakkor különbözől tőlük,
- hogyan fonj meg egy barátságkarkötőt.

3.

Mi, a sokoldalú világban

Alkalmazott művészeti témák:

A világ végén
Meleg országokban
Barátságkarkötő
Hasonlók, mégis különbözők

Kompetenciák:
2.1; 2.2; 2.3; 2.4.

3. Mi, a sokoldalú világban

Alkalmazott művészi téma: A világ végén

Plasztikai téma: Hideg színek

Nézd meg figyelmesen az **A** és **B** fényképeket!
Mit gondolsz, hol készültek? Milyen információt kaptál a környezetről a színek által?

Emlékszel?

Annak függvényében, hogy milyen hatással vannak ránk, mit érzünk általuk, a színek lehetnek **meleg**ek vagy **hideg**ek.

A hideg színek: kék, zöld és lila.

A kék a leghidegebb szín, mivel a többi hideg szín keverékében van meleg szín is.

Z = K + S; L = K + P

A hideg színek az alkotásokban a távolság érzetét keltik.

1. Figyeld meg alaposan a **C.** ábrát! Mit ábrázol? Írd le egy fehér lapra vagy a *Tanulási naplód*ba mindazt, amire gondoltál, miközben a képet nézted!

2. Tájékozódj a sarkvidéki életről:

- kik az eszkimók,
- mivel táplálkoznak,
- hogyan készítik el az iglut stb.

Alkoss egy kompozíciót *A világ végén* címmel! Csak hideg színeket használj!

Alkalmazott művészi téma: Meleg országokban

Plasztikai téma: Meleg színek

🌀 🌀 🌀 🌀 🌀 🌀 🌀 🌀 🌀 🌀 🌀 🌀 🌀 🌀 🌀

Figyeld meg az **A.** ábrát!

Milyen színeket használtak?

Emlékszel?

Meleg színek: piros, sárga és narancssárga.
A legmelegebb szín a narancssárga, mert két meleg szín keverékéből jön létre:

NS = P + S

A meleg színek az alkotásokban a közelség érzetét keltik.

- Az afrikai gyerekek sokat taníthatnának az egyszerűségről a világ minden gyerekének. Annak ellenére, hogy naponta nehézségekkel küszködnek, a természet ölében élnek, és szépségük tudnak örülni.
- A tény, hogy nincsenek játékaik, nem állítja meg őket abban, hogy játsszanak. Mindig új dolgokat találnak ki, a földből formáznak, fára másznak, pálcákból, dugókból, kartondobozokból kisautót tákolnak össze maguknak. Több műanyag zacskó összekötésével labdát készítenek. A nagy szegénységben létezik azonban valami, ami soha nem hiányzik nekik, a mosolyuk!

1. Melyek a *meleg országok*?
2. Szerezz több ismeretet a meleg országokban lakó gyerekek életéről!
3. Alkoss egy kompozíciót **A meleg országokban** címmel! Csak meleg színeket használj!

3. MI, A SOKOLDALÚ VILÁGBAN

Alkalmazott művészi téma: Barátságkarkötő

Technikai eljárás: fonalmunka

Vannak barátaid? Miben hasonlítasz és miben különbözöl a barátodtól? (Barátaid lehetnek a szüleid, nagyszüleid, testvéreid, kedvenc kisállatod stb. is.)

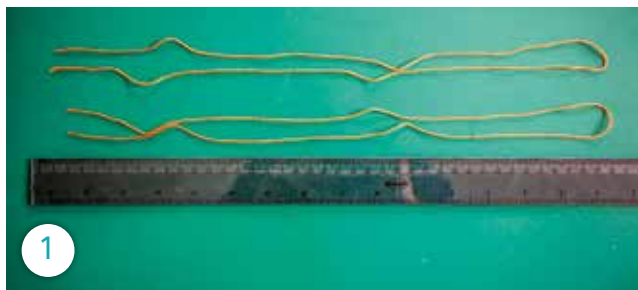
Tudott dolog, hogy a barátok között különleges kapcsolat jön létre. Sokszor szükségét érezzük annak, hogy megajándékozzuk a barátunkat valamivel, ami elmondaná a nevünkben, mennyire értékeljük. És mi lenne a legalkalmasabb erre, mint egy **barátságkarkötő**, melyet saját kezünkkel készítünk el?

Rengeteg minta létezik, de a legegyszerűbbek a fonalból készültek, sodrás, bogozás vagy fonás által. Kipróbálhatod te is, csak kövesd figyelemmel a lépéseket.

Szükséges anyagok:

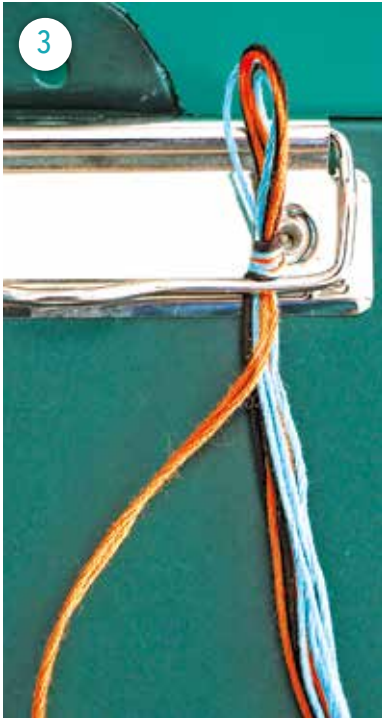
- színes fonalak,
- csíptető irattartó vagy ragasztószalag,
- vonalzó, olló.

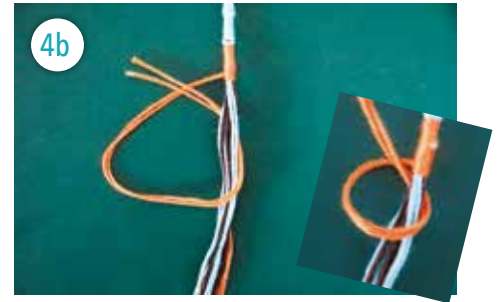
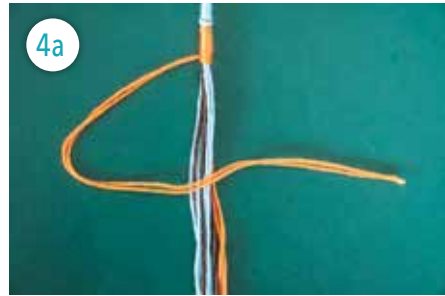
1. lépés. Vágj le két db 80 cm hosszú fonalat minden választott színből!

2. lépés. Hajtsd kettőbe a szálakat, majd kösd meg, hogy egy hurkod legyen, mint a **2.** ábrán!

3. lépés. Fogd le jól a hurkot egy ragasztószalaggal a munkaasztalhoz, vagy rögzítsd az irattartóhoz (**3.** ábra)! Válassz ki két azonos színű fonalat, és kezd el áttekerni a többin, nagyon szorosan, ne hagyj laza, üres helyet!

4. lépés. Ha színt szeretnél váltani, előtte készíts egy hurkot: a két szálát vezesd a többi előtt, a **4-es számot** alkotva, mint a **4a** ábrán (vagy tükörben, ha a másik irányból tekerted)! Ezután fűzd be a két szálát a 4-es hurkán (**4b.** ábra), és húzd meg jó szorosan (**4c.** ábra)! Válassz másik két azonos színű fonalat, és tekerd tovább ezekkel! Ismételd ezt a lépést úgy, hogy minden színváltás előtt hurkold meg jó szorosan az előzőt!

5. lépés. Időnként mérd a csuklódhoz a karkötőt! Mikor már elég hosszú, fejezd be egy **4-es számhoz** hasonló hurokkal (**4a, 4b.** ábrák), majd ismételd meg a hurkot, hogy ne bomoljon ki a munkád! Válaszd két részre a fonalak végét (**5.** ábra)! Ezekkel fogod felkötni a csuklódra a karkötőt, egyiket vezesd át a kezdeti hurkon, majd kösd meg! Ha akarod, összefonhatod a szálak végét.

A karkötő elkészült!

Ha nem sikerült tökéletesen így elsőre, ne szomorkodj! Gyakorlat teszi a mestert.

Látványosabb a hatás, ha több ilyen karkötőt viselünk.

3. MI, A SOKOLDALÚ VILÁGBAN

Alkalmazott művészi téma: **Hasonlók, mégis különbözők**

Plasztikai téma: **Portré**

Emlékszel?

Mi egy műalkotás **témája**?

Azt a képet (festményt, fotót), melynek témája egy ember (vagy egy embercsoport), **portré**nek nevezzük. Az arckifejezések bizonyos érzéseket közvetítenek a nézőnek. Figyeld meg az **A** és **B** portrét! Milyen érzéseket ismersz fel?

Sokszor a portré érdekes információkat közvetít egy ember életéről (pl. milyen helyen él, milyen tevékenységeket szeret, milyen szokásai vannak a családjának). Figyeld meg a **C.** és **D.** ábrákat! Mit tudsz mondani a képeken látott gyerekekről?

Azt a portrét, amelyen a szereplő valamilyen tevékenységet végez, és nem néz a kamerába (**E.** ábra), **pillanatkép**nek nevezzük.

Több portrétípus is létezik, annak függvényében, hogy hogyan van **elhelyezve** (a képbe foglalva) a szereplő alakja. Íme néhány példa:

- **egész alakos portré:** (távolról) a szereplő egész alakja teljesen látható (fejtetőől lábujjhegyig), a környező tájban (F. ábra).
- **kezes portré:** a szereplő közelebről van ábrázolva, így a lábai nem látszanak teljesen. Általában combközépig látható az emberalak (G. ábra).
- **mellportré:** a szereplő derékig látszik. A fej körül kevés hely van, a háttér nem kivehető (H. ábra).
- **arckép** (előtérben): a képen csak a szereplő feje látható (gyakran a vállak sem látszanak). Ilyenkor megengedett a homlok fölötti rész (I. ábra) vagy az áll *levágása* is. A legfontosabbak a **szemek**, ezeket nagyon jól ki kell hangsúlyozni!

Lehet, már észre is vetted, legtöbbször a portré **iránya függőleges** (mivel állnak a szereplők), míg a természetfotók általában **vízszintesen** készülnek, hogy így szélesebb teret befogjanak. Természetesen ez nem kötelező. Kísérletezz, portrékészítéskor próbáld ki te is több irányt!

A portré többféle lehet, annak függvényében is, hogy milyen szögben nézi a fényképész (perspektíva):

- **lentől fel** (J. ábra), ez a szög elég előnytelen, nem mindig esztétikus;
- a kép alanyának **szemmagasságában** (K. ábra);
- **fenntől le** (L. ábra).

Milyen érzéseket ismertél fel a példákban?

Készíts pillanatképeket a családtagjaidról! Próbáld megörökíteni őket a tanult portrétípusokkal! Mentsd el a gyűjteményt a személyes gépedre! Figyeld meg alaposan a képeket, és fedezz fel látványos kinézetbeli hasonlóságokat vagy különbségeket!

Felmérés és értékelés

Tanuld meg „szendvics” módszerrel elmondani a véleményedet társaid alkotásairól!

Dolgozzatok párban: a párod legyen a **Művész**, te meg a **Kritikus**! Kérd meg, hogy mutassa be egy alkotását, melyet a **Mi, a sokoldalú világban** témában készített (pl. 1-es ábra)!

Tanulmányozd alaposan, majd kezd az értékelést egy dicsérettel: **Különleges portrét rajzoltál; Ahogyan kombináltad a vonalakat, pontokat és árnyalatokat, nyugalmat sugároz.**

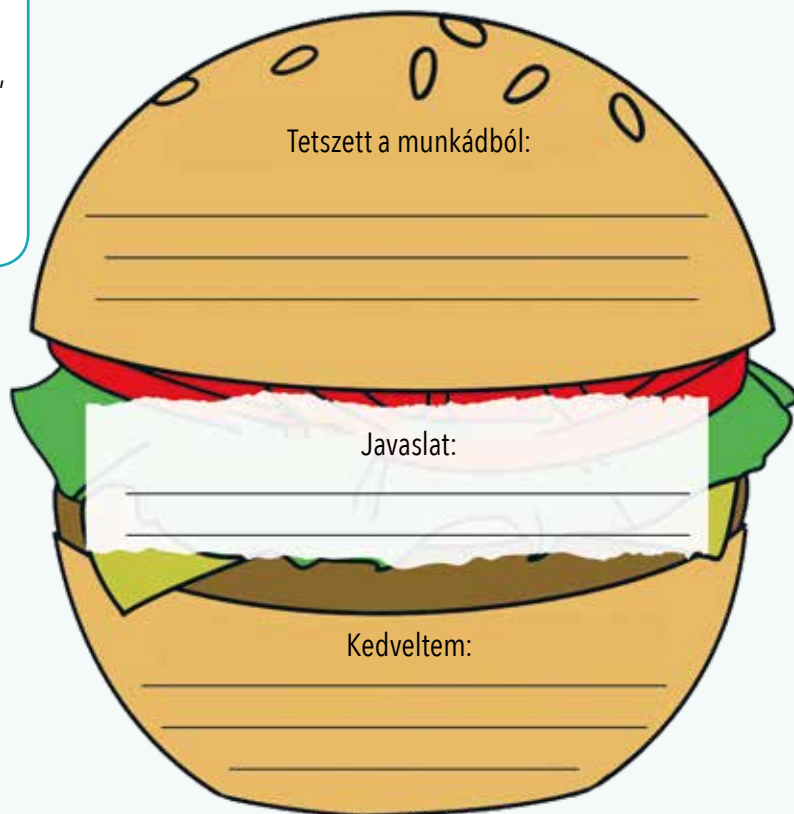
Folytatsd az értékelést egy javaslattal: **Ha a hullámos keret teljesen körbeérne, az jobban behatárolná az arcpet, amelyet festettél.**

Fejezd be egy pozitív értékeléssel: **A legjobban a szereplő frizúrája tetszik, még a legapróbb részletekre is figyeltem.**

Ezután cseréljétek fel a szerepeket: te vagy a **Művész**, a párod a **Kritikus**.

Mondd el, mit éreztél, miközben a „szendvics” módszerrel értékelték alkotásodat!

Ugyanezt a technikát használva elmondhatod a véleményedet egy fényképről (2-es ábra).

Művész: _____

Kritikus: _____

4. Téli mesék

Alkalmazott művészeti témák:

Téli dekorációk:
fenyők és hóemberek
A Fény ünnepe

Kompetenciák:
1.1; 2.1; 2.2; 2.4.

Emlékezni fogsz:

- hogyan kombináld az anyagokat és technikákat, hogy a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó szép és hasznos tárgyakat készíts,
- az összerosódás technikára és a kollázsra,
- melyek a sík- és térformák.

Fel fogod fedezni:

- hogyan készíts el önállóan téli dekorációkat;
- hogyan fess a fény segítségével.

4. Téli mesék

Alkalmazott művészi téma:

Téli dekorációk – fenyők

Plasztikai téma: **Sík formák**

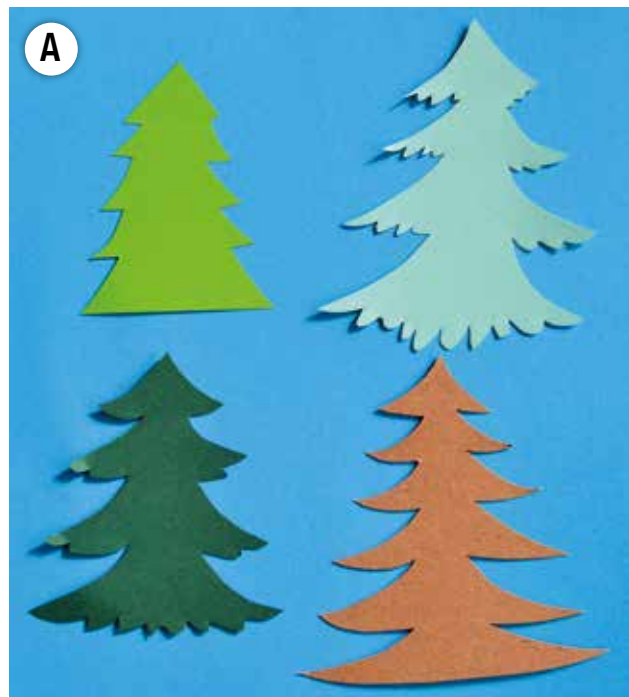
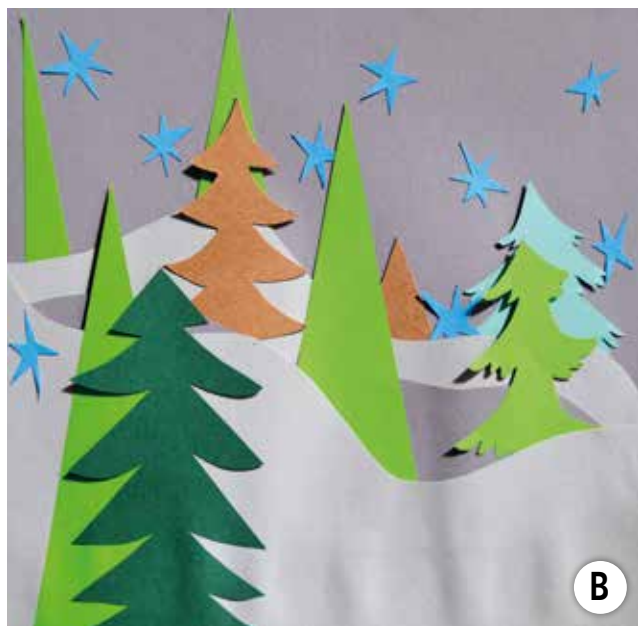

Nézd meg figyelmesen az **A** ábrát! Mit vettél észre? Milyen technikákat használtak a fenyők elkészítéséhez?

Emlékszel? A festészetben, grafikában, bizonyos kollázsokban stb. a formáknak, idomoknak a térben két iránya van: hosszúság és szélesség, ezek a **sík formák** vagy kétdimenziós formák. Így az **A.** ábrán látható fenyők sík formák.

1. Készíts egy rajzot, festményt vagy kollázst, amelyben összetett sík formákat használj! Ihletést nyerhetsz a mellékelt Weöres Sándor: **Szép a fenyő című** verséből.
2. Használjátok fel alkotásaitokat a karácsonyi ünnepélyen vagy téli dekorációként! Készíthettek kollázst csoportban is (**B.** ábra).

Weöres Sándor
Szép a fenyő

Szép a fenyő télen-nyáron,
sose lepi dermedt álom:
míg az ágán jég szikrázik,
üde zöldje csak pompázik.

Nagykarácsony immár eljő,
érkezik az új esztendő.
Míg a mező dermed, fázik,
a zöld fenyves csak pompázik.

Alkalmazott művészi téma:
Téli dekorációk – hóemberek
 Plasztikai téma: **Sík formák. Sík folt**

A színek felhasználási módjait tekintve, észleltél-e eltéréseket az **A.** ábrán látható fenyő és a **B.** ábrán ábrázolt fenyő között?

Az **A.** ábrán a színfoltokat egyenletesen elosztva festette a rajzlapra az alkotó, nincsenek látható ecsetnyomok. Ebben az esetben **sík** vagy **dekoratív foltról** (sík színfoltról) beszélünk.

Készíts díszletet egy téli meséhez! Használj fenyőket és hóembereket! Segítenek az alábbi lépések:

1

1. lépés: Rajzolj egy hóembert egy nagy fehér kartonlapra! Vágd ki a külső vonalak mentén!

2a

2. lépés: Rajzolj kellékeket (kalap, sál, gombok stb.) neki, majd vágd ki azokat is!

2b

4. TÉLI MESÉK

Alkalmazott művészi téma: **Téli dekorációk – fenyők**

Plasztikai téma: **Térbeli formák. Összemosódással létrejött festői folt**

A fenyők nem hiányoznak egyetlen téli mesénkből sem, legyenek akár rímbe szedve, fényképezve, festve, számítógépen ábrázolva vagy különféle anyagokból felépítve.

Figyeljétek meg alaposan az **A.**, **B.**, **C.** és **D.** ábrákat, majd nevezzétek meg, milyen hasonlóságokat és különbségeket vesztek észre! Melyik esetekben beszélünk sík formákról? Milyen többlet van a többi ábrákon?

Emlékszel? Szobrászat, kerámia, modellezés, origami, makettezés stb. esetében a hosszúság és szélesség mellett megjelenik a harmadik irány is a térben, a magasság. Ebben az esetben háromdimenziós formákról – **3D** (hosszúság, szélesség és magasság) vagy **térbeli formákról** beszélünk.

A **D.** ábrán a fenyőt az **összemosódás technikájával** festették. A színfoltot nem egyenletesen festették a lapra, hanem vizes alapot használva, melyre nagyon gyorsan, még a lap száradása előtt, cseppentették rá a zöld színt (**E.** ábra).

Ezzel a technikával úgynevezett **festői** vagy **vibráló** (vagyis nem egyenletes) foltot hoztunk létre. Festői foltokat létrehozhatunk a színek keverésével vagy más technikák alkalmazásával is: spriccelés, lenyomat, irányított festékfújás stb.

1. Mondd el, milyen lépéseket alkalmaztak a **D.** ábrán látott háromdimenziós fenyő elkészítésekor, ha az **F.** ábrán látott anyagokat és eszközöket használták!
2. Építs egy háromdimenziós fenyőt, bármilyen anyagot és eszközt használva!

Alkalmazott művészi téma: Téli dekorációk – hóemberek

Plasztikai téma: Térbeli formák

A fenyőhöz hasonlóan, a három dimenzióban megalkotott hóember is lehet karácsonyfadísz. Fedezd fel, hogyan készül el egy ilyen!

Szükséges anyagok

- néhány lap egy régi folyóiratból,
- egy színes lap,
- egy zsenília drót vagy egy keskeny szalag,
- egy ágacska,
- olló, ragasztó, tűzőgép,
- egy 5 literes palack dugója (A. ábra).

1. lépés. Helyezd egymásra a folyóirat lapjait, hosszában hajtsd ketté, és helyenként tűzd össze a lapokat a hajtásvonal mentén! Minél több lapot használsz, annál teltebb lesz a hóember alakja.

2. lépés. A kettéhajtott, összetűzött lapokra rajzolj meg a hóember alakját (tetszés szerint két vagy három részből), majd vágd ki a körvonalak mentén!

3. lépés. Nyisd szét a lapokat, állítsd lábra (B. ábra), majd kösd fel sálnak a zsenília drótot vagy a szalagot! Ragaszd két lap közé az ágacskát!

4. lépés. Készíts kalapot a színes lapból! Rajzolj egy kört a dugó segítségével, vágd ki! A kalap oldala egy téglalap, melyet feltekerve, henger formára összeragasztasz. Ragaszd a kalapot a hóember fejére (C. ábra)! Készen van!

4. TÉLI MESÉK

Alkalmazott művészi téma: A Fény ünnepe

Plasztikai téma: Fényfestés

Emlékszel?

A *fotográfia* szó görög eredetű, a *fotos* (fény) és a *grafi* (írni) szavakból keletkezett. Így a fotográfia (fényképészet) szó szerinti jelentése: fényvel írni.

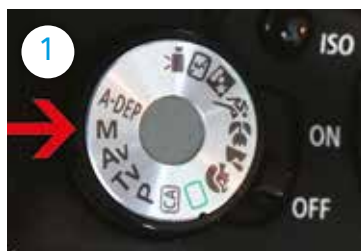
Tudtad, hogy valóban lehetséges a fényvel írni, rajzolni? A fényképészetben létezik egy kedvelt technika, az úgynevezett **fényfestés**. Ennek alapja az **idő**, amíg megengedjük a fényképezőgép kamerájának, hogy rögzítse a történéseket.

A következőkben bemutatjuk a fényfestés lépéseit.

Szükséges anyagok

- kézi irányítással rendelkező fényképezőgép,
- fényképezőgép-állvány (tripod) vagy egy magas asztal,
- egy vagy több kisebb elemlámpa (vagy más, kézben tartható, világítóeszköz): biciklilámpa, karácsonyi izzók stb.

1

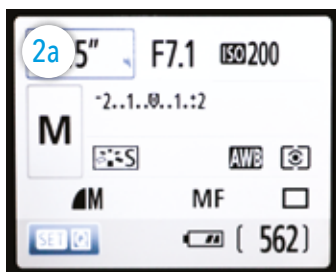
1. lépés. Állítsd be a fényképezőgépet **kézi irányításra** (M betű jelzi a kamera beállításainál), lásd 1. ábra!

2. lépés. Állítsd be a következőket (2a. ábra):

- **15"** – ez azt jelenti, hogy a gép 15 másodpercig exponál (ennyi ideig veszi fel a fényt).
- **F7.1**
- **ISO 200**
- Keresd egy olyan gombot, melyen **AF-MF** (2b. ábra) jelzés van! Megtaláltad? Állítsd **MF**-re!

Ne aggasszon, hogy nem érted ezeket a rövidítéseket! Nincs rá szükség! Kattintgass, amíg sikerül, ne félj, nincs mit elrontanod!

3

3. lépés. Helyezd a fényképezőgépet egy tripodra (3. ábra) vagy más stabil felületre (pl. egy magas asztal)! Indítsd el a fényképezőgép kameráját, és irányítsd a megfelelő helyre (ez legyen tágas, ahol mozogni tudsz kedvedre)!

FIGYELEM! A fényfestés csak sötétben, éjjel vagy ablaktalan teremben valósítható meg.

4. lépés. Válassz ki egy vagy két világító elem lámpát, s állj kissé távol a fényképezőgép elé (szemben) úgy, hogy az alakod férjen bele teljesen a képbe! Kérj meg valakit, hogy oltsa el a villanyt, és nyomja meg az **indítógombot** a fényképezőgépen!

Mostantól **15 másodpercig van** az elem lámpák fényével a levegőbe rajzolni.

Íme, mit rajzoltunk mi!

Az **A.** ábrát úgy hoztuk létre, hogy többször is megrajzoltunk egy szívet, a jobb kézben egy piros biciklilámpát, a bal kézben egy fehér fényű elemlámpát tartva.

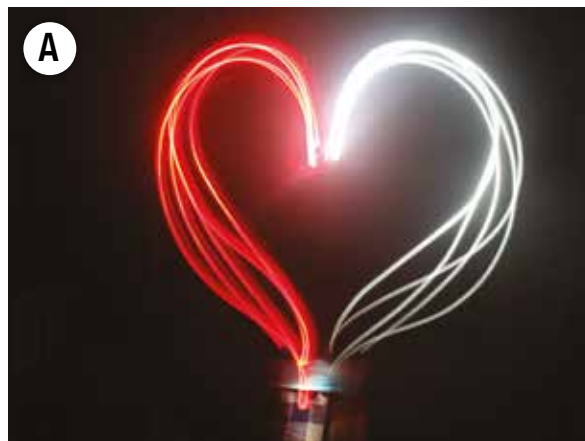

Üzeneteket is írhatok így, egy feltétellel... írd tükörben! Próbáltál valaha leírni egy szót tükörben? Így gyakorolhatod:

- Írd le egy lapra az ARTE szót!
- Menj a tükör elé, és nézd meg a tükörképet! Mit vettél észre?
- Másold le a szót úgy, ahogyan a tükörben látod, írhatok balról jobbra vagy jobbról balra! Hogyan volt könnyebb? Írd le többször is, amíg már nagyon könnyen megy!
- Nézd meg a tükörben, mit írtál! Helyes a tükörképben látott szó?
- Írd le fényel az ARTE szót (**B.** ábra), követve a **38.** oldalon leírt lépéseket!
- Elegendő volt a 15 másodperc? Ha több időre van szükséged, beállíthatod 20 vagy 25 másodpercre is a gépet.

ARTE

ARTE

Ezt a fényképet két tanuló készítette, karácsonyi izzókat használva.

A fényfestést sok művész kedveli. Egyesek különböző fényforrásokkal kísérleteztek, mint a karácsonyi izzók (**C.** ábra) vagy a tűzijáték (**D.** ábra), melyeket kreatívan mozgattak. Mások csapatban dolgoztak, hogy sokszínű fényfestést hozzanak létre (**E.** ábra).

Ismétlés és értékelés

Figyeld meg a **Téli mesék** tanulási egységben készült munkáidat, és írd te is a *Tanulási napló*dba a mintához hasonló munkalapot, **Két csillag és egy kívánság** címmel! Kövesd a megoldott példát!

Két csillag és egy kívánság

A fényfestésem különleges volt. Senkinek nem volt hasonló ötlete.

Nagyon jól boldogultam a térbeli formáknál, ahol az összemósódás technikáját is alkalmaztam.

Kicsit többet kell gyakorolnom, hogy pontosabban vágjak a körvonal mentén.

Írd a két csillag mellé két olyan dolgot, ami tetszett a munkáidban, és lentebb egy olyat, amin javítani szeretnél!

Két csillag és egy kívánság

Írd a két csillag mellé két olyan dolgot, ami tetszett a munkáidban, és lentebb egy olyat, amin javítani szeretnél!

1. A Képzőművészeti nevelés és kézműves tevékenységek **Téli mesék** tanulási egységben számomra

- Nehéznek tűnt _____ .
- Könnyű volt _____ .
- Unalmasnak találtam _____ .
- Érdekes volt _____ .

2. Eddig a legértékesebb dolog, amit tanultam:

_____ .

Emlékezni fogsz:

- hogyan kombináld az anyagokat és technikákat, hogy szép és hasznos tárgyakat készíts,
- tudnivalók Románia címeréről.

Fel fogod fedezni:

- munkatechnikákat textilanyagokkal,
- hogyan rajzolj címerpajzsot, felhasználva a pontot, vonalat, színeket és formát.

5.

Szimbólumok

Alkalmazott művészeti témák:

Bűvös zsebek

Címer vagy címerpajzs

Személyes tárgyaim

Kompetenciák:
1.1; 2.1; 2.2; 2.4.

5. Szimbólumok

Alkalmazott művészi téma:

Bűvös zsebek

Kombinált munkatechnikák

Előfordult-e veled valaha, hogy a zsebedbe nyúlva megtaláltál egy elveszettnek hitt dolgot?

A **textilanyagokból készült zsebek** valahogyan mindig varázslatosak, függetlenül attól, hogy kerek, négyzet vagy téglalap alakúak. Gyakorlati hasznukon túl, számtalan meglepetést rejthetünk el bennük.

Készíts egy különleges zsebet magadnak, olyan szimbólumokkal, amelyek téged képviselnek! Követheted a következő lépéseket:

Szükséges anyagok

- két darab, bármilyen (tetszésed szerint: négyzet, téglalap, ovális, szabálytalan) alakú textilanyag, lehetőleg fehér pamutból (A. ábra),
- egy pohár gyümölcs- vagy fekete tea,
- befőttes gumik, olló, cérna,
- személyre szabáshoz különféle tárgyak: gombok, masni, gyöngyök, mintás anyagok stb.

2. lépés. Tedd az anyagot a teásédénybe, és áztasd 2-3 percre!

4. lépés. Ha megszáradt, vedd le a befőttes gumikat! Észre fogod venni, hogy a tea megfestette a textilt, kivéve a gumival megkötött részeket.

3. lépés. Vedd ki az anyagot a teából, és szárítsd meg! Használhatsz egy tojástartót, helyezd arra a két textilanyagot!

5. lépés. Varrd össze a két darabot! Dízítheted gyöngyökkel, masnival, mintás anyagokkal stb. A zsebbe tehetsz ceruzákat, filctollakat vagy más kedvenc tárgyakat.

5. SZIMBÓLUMOK

Alkalmazott művészi téma:

Címer vagy címerpajzs

Kombinált munkatechnikák

Megfigyelted-e valaha alaposan Románia címerét?

Ha nem, itt az ideje, hogy tedd meg, és új ismereteket szerezz azokról a szimbólumokról, amelyek alkotják. A nemzeti jelképek le vannak írva a **102/1992-es számú törvényben, mely az ország címerét és pecséteit** tárgyalja.

Minden nép számára az ország címere – **heraldikai* jele** – különleges fontosságú. A képek, melyek alkotják, felidéznek az ország történelmét. Általa a hagyomány örökké él, jelentése hazafias érzéseket ébreszt.

Románia címerét két egymásra helyezett címerpajzs alkotja: a nagy és a kis pajzs.

A nagy címerpajzson kék háttérben egy kiterjesztett szárnyú, piros csőrű és lábú arany sas látható, mely csőrében egy ortodox keresztet, karmaiban egy kardot és egy jogart tart.

A sas mellén van a kis pajzs, mely öt részre van osztva:

- az első részben **(a)** Havasalföld címere látható, kék háttérben egy kiterjesztett szárnyú, piros csőrű és lábú arany sas, mely csőrében egy ortodox keresztet tart, egyik oldalán a nap, a másikon az újhold;
- a második rész **(b)** Moldva címere: piros háttérben bölényfej, szarvai közt ötágú arany csillaggal, alsó sarkaiban ötszirmú rózsza és hold, mindkettő ezüstsínű;
- a harmadik rész **(c)** a Bánság és Olténia címere: piros alapon, természetes hullámok fölött egy arany híd, két boltívvel, melyen arany oroszlán jön elő, jobb mellső mancsában bárdot tartva;
- a negyedik rész **(d)** Erdély címere, Máramarossal és a Körösvidékkel, ezt a pajzsot vízszintesen kettévágja egy keskeny piros szalag, a felső részben kék alapon a piros szalagból kiemelkedik egy arany csőrű sas, melyet arany nap és ezüst hold kísér, az alsó részben arany háttérben hét piros bástya, két sorba rendezve;
- a harmadik és negyedik rész közötti rész **(e)** a Fekete-tenger partvidékét képviseli, kék háttérben két arany delfin, magasba emelt farokúszóval.

A címerpajzs olyan szimbolikus rajzok, jelek összessége, mely jellemző egy vidékre, egy embercsoportra, egy személyre stb. A pajzsot alkotó jelképek lehetnek: állatok, növények, tárgyak, szavak, kifejezések, színek stb.

a

b

c

d

e

***heraldika** – vagy címertan, címerekkel foglalkozó történelmi segédtudomány.

1. Gondolkozz el, milyen fontos dolgokat mondhatnál el magadról a társaidnak!
2. Ábrázold ezeket jelképekkel, és rajzold meg a saját címerpajzsodat (1, 2, 3, 4-es ábrák)!
3. Családi címerpajzsot is alkothatsz. Ebben az esetben olyan jelképek kell szerepeljenek rajta, amelyek a családod minden tagja számára fontosak, közösek, mint az A ábrán.

1. lépés. Először vázold fel ceruzával! Használj pontokat, vonalakat és formákat! Minden lerajzolt résznek jelentenie kellene valamit (pl. a falevél jelképezheti a természet iránti szeretetet).

2. lépés. Használj színeket! Ezeket is a jelentésük alapján válaszd meg!

3. lépés. Véglegesítsd a pajzsot! Ecsettel vagy tűironnal erősítsd meg a körvonalakat!

A

4

A címertapajzsod elkészült!

5. SZIMBÓLUMOK

Alkalmazott művészi téma: Személyes tárgyaim Egyediesített textilanyagok

Tudtad, hogy az, ahogyan öltözünk, sok mindent elmondhat rólunk a körülöttünk lévőknek? Minden egyénnek saját **személyes stílusa**, vagyis megnyilvánulási formája van, a ruhák kiválasztásában, viselkedésben stb. Más szavakkal, a stílus a belső énlünk külvilágba való kiterjesztése (A. ábra).

Ha valaki stílusos, ez nem azt jelenti, hogy divatos ruhákat hord, hanem azt, hogy jó ízléssel, tisztességgel olyan ruhákat visel, amelyek megfelelnek az életkorának, gondolat- és érzésvilágának. A viselt színek hordozta üzeneteken kívül, sokan egyedivé teszik ruhadarabjaikat.

Figyeld meg a B. ábrán a pólót! Mit gondolsz, mit szeretne közölni általa a viselője?

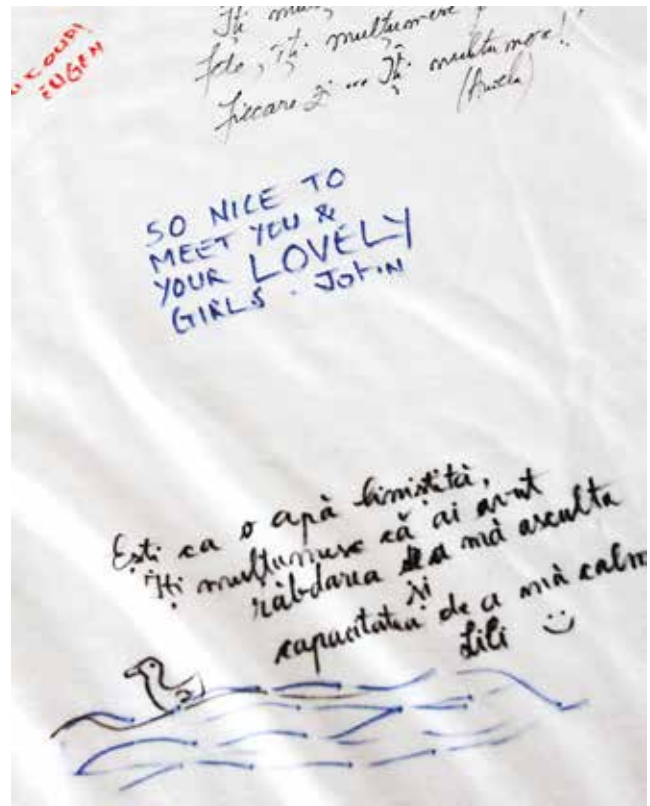
Hát a C. ábrán? Miért választjuk azt, bizonyos esetekben, hogy üzeneteket írjunk a ruhákra? Mivel írunk rájuk?

Azok a markerek, filctollak vagy festékek, amelyek textilanyagokon lehet használni, a következő tulajdonságokkal rendelkeznek:

- tartós színek, melyek mosógépben való mosás vagy vegytisztítás után sem tűnnek el;
- feloldhatók és egymással keverhetők;
- ecsettel, fecskendővel vagy festékadagolóval is felvihetők az anyagra;
- bizonyos színek festés után hőkezelést igényelnek, mások nem; pontosabban, a festett részeket magas hőfokon ki kell vasalni; a festett anyag és a vasaló talpa közé egy anyagot (speciális védőanyag vasaláshoz) szoktak helyezni, hogy vasalás közben a szín ne kenődjön rá a vasalóra.

1. Gondolj olyan szavakra, üzenetekre, jelképekre, amelyekkel díszítenél egy pólót! Írd le ezeket a *Tanulási naplódba*!
2. Egy piszkozatra próbáld meg ezeket felrajzolni! Határozd meg mindennek a helyét, méretét, színét stb.
3. Varázsold egyedivé egyik pólódat, felhasználva ezeket a jelképeket! Használj megfelelő anyagokat és eszközöket!

Ismétlés és értékelés

- Ha szükséged lenne egy fenyőre egy díszlethez vagy egy tér dekorációjához, hogyan készítenéd el?
- Figyeld meg alaposan a következő oldalakon a képeket, és mondd el, milyen anyagokat és technikákat használtak a különböző esetekben!
- Melyik alkotás ihletett meg a legjobban? Miért?

Félév végi ismétlés és értékelés

Kedves Barátunk!
Mit fedeztél fel első félévben a külső és belső világodról a **Képzőművészeti nevelés és kézműves tevékenységek** tantárgy segítségével? Összetett választ építs fel, segítenek az alábbi vázlat kérdései.

Magyarázd meg válaszaidat!

Megtanultad, hogyan fejezd ki ötleteket és érzéseket, a képzőművészeti nyelvezet elemeit, a pontot, vonalat, színfoltot és a formát használva?

Felfedezted, hogy a művészetekben a természetbeli formák ihletforrások lehetnek?

Tudsz portrét fényképezni? Milyen típusú beillesztést kedvelsz?

Kipróbáltad a fényfestést?

Megtanultál vágni, körvonalak mentén kivágni, ragasztani, tekerni, bogozni, varrni, origami technikával építeni, lenyomatolni?

Megtanultál térbeli formákat építeni?

Megtudtad, milyen színeket, színkeverékeket kedvelsz?

Hogy érezted magad új dolgok kipróbálásakor?

Osztálytársaid mellett hozzájárultál egy csoportmunka (kollázs, óriás virág, más díszlet) elkészítéséhez?

Emlékezz szeptemberre, mikor együtt indultunk az ötletek, formák, színek közötti utazásra!

Hogy érzed magad, miután ilyen sok mindent megtanultál elkészíteni?

Ha azt tekinted, amit eddig megvalósítottál, érted már, miért mondtuk mi, a szerzők, hogy minden ötleted összegyűjtve hasonlít egy gyémánt oldalaihoz? Válaszodat írd le a Tanulási naplódba!

Jó tanulást kívánunk a továbbiakban!

Andreescu Barbrizonban, Nicolae Grigorescu

Kompetenciák:
1.1, 2.2, 2.3, 2.4.

Emlékezni fogsz:

- mi a kompozíció,
- a színes ceruzarajz technikára és az akvarellre,
- a satírozás technikára.

Fel fogod fedezni:

- mi az satírozás,
- mi az irányvonal,
- a díszítésben miként használják a pontot, vonalat és a formát.

6. A föld mesterségei

Alkalmazott művészi témák:

A rajz, festészet, fényképészet –
szenvedélyek vagy mesterségek?

Népi kézművesek és hagyományos
mesterségek
Konyhamesék

Paraszt a mezőn, Ion Andreescu

6. A föld mesterségei

Alkalmazott művészi téma: **A rajz, festészet, fényképészet - szenvedélyek vagy mesterségek?**

Plasztikai téma: **A kompozíció**

A híres román festőről (N. Grigorescu, N. Tonitza, I. Andreescu, Th. Aman stb.) szóló történetek azt mesélik, hogy minden a szépség felfedezésének örömeivel kezdődik. Viszont, hogy mindezt a szépséget hogyan vetítik ki rajzban és festészetben, sok éven át tanulják a Művészeti Iskolában.

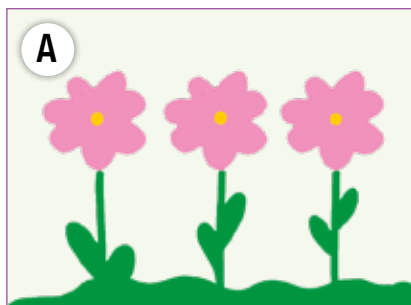
Egy festményben nem véletlenszerűen használjuk a képzőművészeti elemeket, hanem egymással egyensúlyban.

Amikor sikerül értelmesen használni vonalakat, pontokat, formákat és színeket, általuk a körülöttünk lévőknél közölve ötleteket és érzelmeket, akkor mondhatjuk azt, hogy **egy kompozíciót** hoztunk létre.

Tudtad, hogy az igazi művészek nem a könnyű, előrelátható, megszo-
kott megoldásokat választják egy kompozíció elkészítéséhez? Íme néhány szabály!

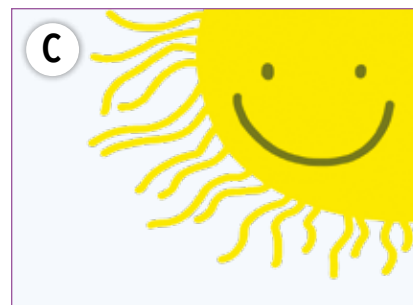
Jobb lenne, ha:

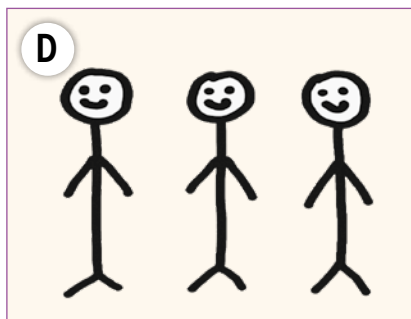
- nemcsak lekerekített virágszirmokat rajzolnál,

- nem egyforma alakú és színű felhőket színeznél,

- nem rajzolnál arcot a napnak, és ne helyezd őt a lap sarkába,

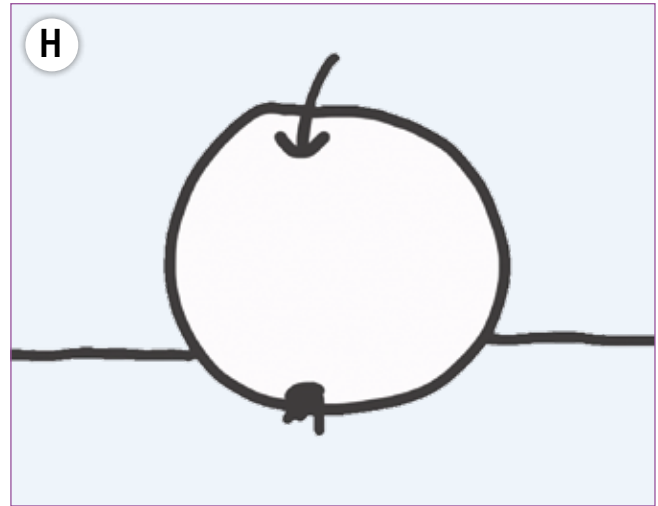
- nem pálcikaemberkéket rajzolnál,

- nemcsak egyenes vonallal rajzolnád meg a frizurákat, hajtincseket,

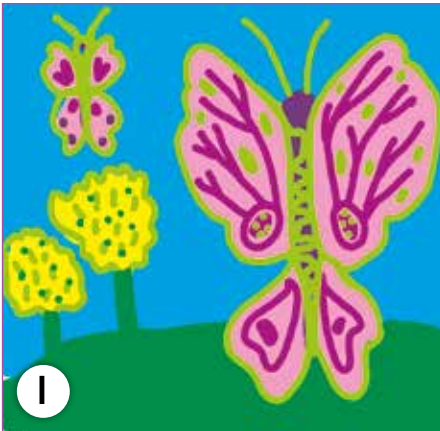
- nem egyforma kinézetű házakat rajzolnál,

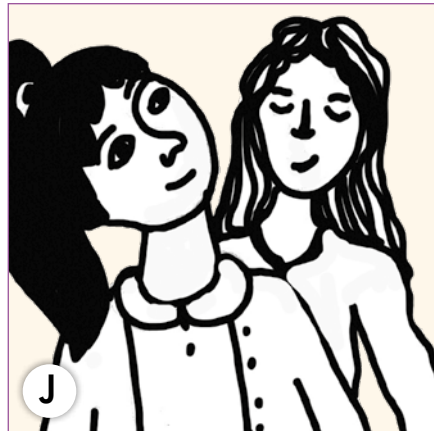
• nem írnál bele a rajzba (kivétel a képregények!),

• ne helyezd el a tárgyakat pont a lap közepébe!

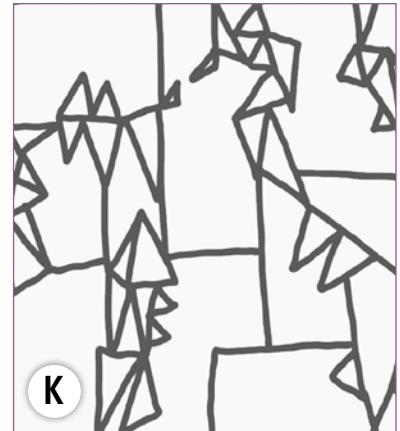
Sokkal kifejezőbbek lesznek kompozícióid, ha:

• a szereplőket különböző térben helyezed el, érzékeltetve a térbeliséget méretben, színben stb.,

• a szereplőket nem rajzold le teljesen a rajzlapra,

• a formákat játékosan csoportosítod!

1. Készíts egy kompozíciót, melyben:
 - a szereplőket különböző térben helyezd el, érzékeltesd a távolságot!
 - a szereplőket ne rajzold meg teljesen a rajzlapra (csak egy részt belőlük)!
2. Készíts egy rajzot *Szenvedélyem a rajz* vagy *Szenvedélyem a fényképészet* címmel!

6. A FÖLD MESTERSÉGEI

Alkalmazott művészi téma:
A rajz, festészet – szenvedélyek vagy mesterségek?

Plasztikai téma: **A tónusérték**

Azt mondják Ștefan Luchian (A. ábra, **Önarckép**) festőről, a virágok költői művészeről, hogy már kicsikorától érdekelte a természet megfigyelése. Nagyon elszomorodott, mikor látta, hogy ősszel a virágok elhervadnak, és szerette volna megörökíteni színeiket vászonra.

Festményeiben virágjainak különleges, diszkrét, gyöngéd fényük van. Luchian sok éven át tanulmányozta a színkeverést, hogy ilyen festői hatásokat érjen el.

Önarckép,
Ștefan
Luchian

Szegfűk, Ștefan Luchian

Nézd meg figyelmesen a B. ábra reprodukcióját és a C. ábrán látható gyakorlatot! Létezik valami kapcsolat közöttük?

Tónusértékről beszélünk, mikor egy színt vagy egy semleges színt helyezünk el a világos–sötét tónusskálán. A fekete a legsötétebb, a fehér a legvilágosabb tónus. A fekete és fehér között az összes szín megtalálható, tiszta (mint a piros), kevert (piros + fehér, piros + fekete, piros + fehér + fekete stb.) vagy semleges szürke (fehér + fekete) állapotban, amint a D. ábrán látható.

P + fehér

P

P + fekete

D

1. Válassz egy színt tetszésed szerint, és keverd fehérrel és feketével!
2. Játssz a semleges színek (fehér és fekete) keverésével!

Beszéljünk a művészetről

Emlékezz, milyen lépéseket kell követned egy műalkotás üzenetének megértésében!

6. A FÖLD MESTERSÉGEI

Válassz ki egy festményt Ștefan Luchian két festménye közül! Figyeld meg, miközben követed az 55. oldalon leírt lépéseket! Válaszolj írásban a kérdésekre!

A kútnál (akvarell)

A pásztorlányka (olajfestmény)

Alkalmazott művészi téma: A fényképészet – szenvedély vagy mesterség?

Plasztikai téma: Az irányvonal

A fényképész is, a festőhöz hasonlóan, lehet művész. A legtöbben szenvedélyből, hobbiból kezdenek el munkálkodni ezen a művészeti téren. Aztán sokan közülük, mivel képeiket értékelik vagy kérik, mesterségként folytatják. A fényképészek előzőleg nagyon sokat tanulnak ahhoz, hogy egyedi, kivételes felvételeket, kompozíciókat készíthessenek.

Néhány fényképész (szokatlan) művészi fotókat készít, más pedig eseményeket (riportokat, különleges pillanatokat más emberek életéből stb.) fotóz, vagy a divatot kedveli, vagy csak egyszerűen utazásai során fényképez, ami után kiállítást szervez.

A fényképészetben is, úgy, mint a festészetben, kiemelhető a térbeliség (közel-távol benyomás) érzete, a **térsíkok** segítségével. Van az előtér, ami a fényképészhez közel van (az **A.** ábrán látható hullámok, homok), és a háttér, ami távolabb van (az **A.** ábrán levő hajók). Gyakran, a legtávolabbi tér a látóhatár vonalával (az a vízszintes elképzelt vonal, amellyel elválasztja az eget a földtől) sugallható.

Egy képen a térbeliségérzet más kompozíciós elemmel is kihangsúlyozható, az úgynevezett **irányvonallal**. Ez lehet bármelyik lineáris elem (út, híd, folyó stb.), ami elvezeti a tekintetet a fényképész által meghatározott irányba. Általában az irányvonal végén van a érdekközpont.

1. Nézd meg a **C.** és **B.** ábrákat! Mit látsz az előtérben? Hát a háttérben? Melyik az irányvonal? Hova vezet el a tekintetedet?
2. Képzeld el, hogy mesterséged a fényképészet! Állíts össze egy listát azokkal a témákkal, amelyekkel le szeretnél fotózni!

6. A FÖLD MESTERSÉGEI

Alkalmazott művészi téma: **Népi kézművesek és hagyományos mesterségek**

Plasztikai téma: **A díszítőművészet**

Az embereknek az idők folyamán szükségleteiknek megfelelően sokféle foglalkozásuk volt. Ezek közül egyes mesterségek szokatlan munkafolyamatot igényeltek, amit több éven át tartó inaskodással lehetett megtanulni egy kiforrott mesterember irányítása mellett. Tehát nem minden munkát nevezhetünk mesterségnek. Az emberek úgy vélik, hogy bátorság és türelem kell egy **mesterség** elsajátításához, egy mesterember többet jelent, mint egy termelő, ő egy **alkotó**. Rendszerint a mesterség titkai apáról fiúra szálltak (nemzedékről nemzedékre).

A legtöbb hagyományos mesterség egy ötvözet a gyakorlatiasság és művészet (a szépség) között.

1. Mondd el, az alább felsoroltak közül melyek azok a hagyományos mesterségek, amelyeket

ábrázoltak ezen az oldalon!

- fazekasság
- tojásírás
- népi hangszerkészítés
- bábkészítés
- népi álarckészítés
- famegmunkálás
- népviselet szövése és varrása
- fa- és üvegikonfestészet
- csuhéfonás

2. Értelmezd a következő közmondásokat!

- Jó munkához idő kell.
- Jó mesterember mindenütt megél.
- Minden mesterségnek arany a vége.

Régi időkből származó díszítőmotívumokat találhatunk varrottas ingen, guzsalyon, faládán, agyagedényen vagy a ház falán. Ezek a motívumok stilizált mértani, növényi, állati vagy más természeti formák.

A **stilizálás** egy olyan eljárás, ami a tárgyi vagy természeti formát leegyszerűsíti, de megőrzi ezek jellegzetes részleteit, és felhasználja egy felület díszítésére (**H.** és **I.** ábra). Például egy stilizált falevélnél kimaradnak a részletek: a bemélyedések száma, a foltok, a kisebb erezetek stb., de megőrződik és kihangsúlyozódik a formája és esetleg a nagyobb, lényegesebb erezetek. Egyes falevéltípusokat mértani formákra (például háromszög, ovális) is lehet stilizálni.

Egy díszítőmotívum létrehozásához a mértani vagy a stilizált formát lehet:

- ismételni,
- változtatni színben, vonalvastagságban, méretben,
- szimmetrikusan elhelyezni (**J.** és **K.** ábra),
- csoportosítani stb.

Egy papírcsík hosszanti oldalára készíts egy díszítőmotívumot, ismételve mértani vagy stilizált formákat (**1.** ábra)!

A díszített papírcsíkot használhatod könyvjelzőnek is (**2.** ábra).

6. A FÖLD MESTERSÉGEI

Alkalmazott művészi téma:

Konyhamesék

Vegyes technikák: **Satírozás, színes ceruzarajz és akvarell**

A színes ceruzarajz (A. ábra) is lehet művészi alkotás, a festményhez hasonlóan, ha az általa bemutatott ötletek összhang-benyomást keltenek, és ha egy „élő” kompozícióról van szó, amelyben modulált vonalat, színakcentust használnak, satírozással a közel-távol, fény-sötétség érzetét stb. alkalmazzák.

Emlékszel?

Használhatod a satírozás technikáját (B. ábra), mikor sugallni szeretnéd a fény-árnyék részeket a megrajzolt tárgyon vagy élőlényen/emberi figurán. Ebben az esetben felhasználhatsz különböző keménységű grafitceruzát: HB, 2B, 3B stb.

színakcentus

Vannak olyan **különleges színes ceruzák**, melyek nyomát vízzel átfestve elérhető az akvarell festőhatás.

modulált vonal

satírozás

B

HB

2B

3B

4B

5B

6B

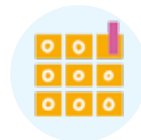
Kolostori konyha, Ştefan Luchian

Mikor színes ceruzarajzról beszélünk, nem a kifestőkönyvekre gondolunk, ahol az a cél, hogy tökéletesen kitérjünk a körvonalazott felületeket. Úgy, mint a festészetben, két-három egymást fedő színréteget használhatunk. Különleges hatások és jobb kifejezőerő elérése érdekében a színes ceruzákhoz akvarellt is társíthatunk. Ebben az esetben ceruzával elkészítjük a rajzot (1. és 2. ábra), és azután alkalmazhatjuk az akvarellt (3. ábra). Száradás után újból rádolgozhatunk színes ceruzával, hogy néhány helyen kiemeljük a színakcentusokat (4. ábra).

1. Készíts egy színes ceruzarajzot **Konyhamesék** címmel! Játssz a modulált vonallal, satírozással, színakcentussal!
2. Írj egy mesét, melynek főszereplője a 60. oldalon levő cukrász legyen!

- Tudtad, hogy bizonyos **kerti hozzávalókat** nemcsak a konyhában, hanem a művészetben is felhasználtak? A közelmúltban a pamut- és lenvászonnak, sőt, a gyapjúszövetnek is növényi kivonatból készítették a festékeket?
- A sárga szín elkészítéséhez használt recept az édes alma levelét, bodzavirágot, hagymát, szteviát (jázminpakócsát), csalánt, sáfrányt vagy gyermekláncfüvet tartalmazta. A krémszín hagymalevélből, a barna szín diólevélből készült.

Ismétlés és értékelés

1. Ismételd át, amit tanultál, és beszéljess a padtársaddal vagy egy kisebb csoporttal az **A.** és **B.** ábrán látható termékekről! Mondd el, mit ábrázolnak, és milyen munkatechnikát ismersz fel!

2. Tekintsd át az összes munkádat, amit a **A föld mesterségei** tanulási egységben készítettél! Értékelj munkádat, kiválasztva a megfelelő minősítést!

	Nagyon jó	Jó	Elégséges
A követelmények betartása	Minden kérelmet betartottam.	A legtöbb kérelmet betartottam.	Néhány kérelmet betartottam.
Kreativitás	Használtam képzeletemet, és saját ötleteim voltak.	Legtöbbször saját ötleteimet használtam.	Legtöbbször nem a saját ötleteimet használtam.
Viselkedés az órán	Tiszteltem osztálytársaimat, és az órákon rendszerben tartottam a padomat.	Tiszteltem osztálytársaimat, és legtöbbször rendszerben tartottam a padomat.	Nem voltam elég figyelmes osztálytársaimmal, és a rendre se vigyáztam.
Erőfeszítés	Figyelmesen, türelmesen és pontosan dolgoztam.	Az órák java részén eléggé odafigyeltem.	Csak kevésbé tettem erőfeszítést.

7. A virágok világa

Alkalmazott művészi témák:

A virágok ihletnek
Az élet körforgása
Csendélet

Kompetenciák:
1.1; 2.1; 2.3.

Emlékezni fogsz:

- hogyan nézz meg egy festményt, hogy megértsd üzenetét,
- vegyes technikákra: hajtogatás, kirigami, színes ceruzarajz lépésről lépésre, összemosódás, satírozás, akvarell,
- hogyan illusztrálj egy mesét.

Fel fogod fedezni:

- hogyan készíts papírvirágokat a megtanult vegyes technikák segítségével,
- mit jelent a csendélet a művészetben.

Rózsaszínű rózsák, Ion Andreescu

7. A virágok világa

Alkalmazott művészi téma: **A virágok ihletnek**

Plasztikai téma: **Hogyan elemezzünk egy reprodukciót?**

Gyöngédek és frissek, csodálatos színváltozatokban, a virágok minden művész ihletforrása, legyen az festő, szobrász, fényképész, zenész stb.

A román festők közül Ștefan Luchian szerette őket a legjobban. Virágos festményeiben, *Szellőrózsák, Őszi-rózsák, Réti boglárka (mezei virágok), Szegfűk* stb., az élet és a szép iránti szeretetet fejezte ki. Érzékenység és egyszerűség jellemzi alkotásait.

Nézd meg figyelmesen a *Lorica krizantémokkal* című reprodukciót, melyben Ștefan Luchian, Laura nevű unokahúgát ábrázolja.

Emlékezz azokra a lépésekre, amelyek segítenek abban, hogyan értsük meg, mit üzen a festő az alkotásaiban!

1. Az első benyomásod

- Mi az első benyomásod, amikor Luchian festményét nézed?
- Mi kelti fel a figyelmedet?
- Mire emlékeztet vagy mire gondolsz, mikor ránézel?
- Mikor nézed, hogyan érzed magad?

2. Nézd meg nagyon figyelmesen a festményt, és írd körül minél aprólékosabban!

- Mit látsz a festményben? Ez egy valós vagy elképzelt, fantasztikus kép?
- Mit gondolsz, mikor készült? A festményben mi az, ami erre az időszakra utal?
- Mi volna a háttértörténete? Mire alapozod véleményedet, mikor erre a történetre gondolsz?
- Ha nemcsak a látást, hanem más érzékeidet is használnád (például a hallást, szaglást, tapintást), mivel tudnád kiegészíteni a háttértörténetet?

Lorica krizantémokkal, Ștefan Luchian

3. Elemezd és értelmezd!

- Milyen színeket és színkeverékeket használt? Melyik időszakra akart utalni ezáltal a festő?
- Mit láthatunk az előtérben? Mit gondolsz, Luchian miért ábrázolta a szobának csak egy részét és nem az egész szobabelsőt? Mit szeretne üzeni a festő a két tárgy segítségével, a székkal és a fotellel?
- Mit tudnál mondani a szereplőről? Mit fejez ki az arca, és ahogyan ül?
- Milyen szerepük van a virágoknak a szobában? Miért vannak Lorica előtt és háta mögött?

4. Értékelj!

- Luchian festményét értékesnek véled? Magyarázd meg!

Alkalmazott művészi technika: A virágok ihletnek

Plasztikai téma: Hajtogatás és kirigami (kivágás művészete) technika

A virágok csodálatos világa nemcsak a színeket kedvelőket ihleti meg, hanem a papírtechnika szenvedélyeseit is. Egy igazi kihívás hajtogatás és kivágás segítségével természeti formákhoz nagyon hasonló formákat létrehozni. Próbáld ki te is! Követheted a lenti leírást, vagy kitalálhatsz más lépéseket és formákat.

1. példa: Hajtogatott és ragasztott virágok

Szükséges anyagok

5 db négyzet alakú papírlap a virágszirmoknak,
1 db kisebb méretű négyzet, amire ráragasszák a szirmokat, ragasztó.

- Hajtsd be a négyzetet átlósan!
- A lap két sarkát tűrd be az átlóig (mint a repülőnél)!
- A betűrt részek sarkait hajtsd kifelé!
- Egy kisebb méretű papírnégyzetre ragaszd rá az öt szirmot, csücskét csücske mellé!

2. példa: Kirigami technikával készült virágok

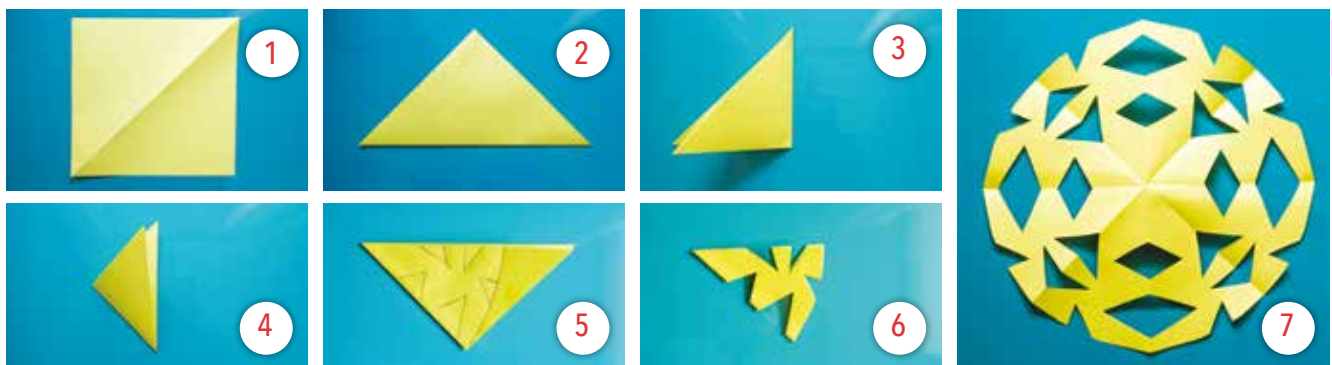
Szükséges anyagok

1 db színes, négyzet alakú papírlap, ceruza, olló.

- Tűrd be a négyzetet háromszor (nézd meg az **1., 2., 3., 4.** lépéseknél)! Az utolsó forma egy kisebb háromszög lesz.
- Rajzolj egy mintát vonalakkból (**5.** lépés)!
- Vágd ki az oldalrészeken megrajzolt mintát úgy, hogy a háromszög mindkét oldalán hagyj meg egy-két kivágatlan részt is (**6.** lépés)!
- Bontsd ki (**7.** lépés)!

Készíts papírvirágokat a két technika, kirigami és hajtogatás segítségével! Dísztisd ki velük az osztálytermet, vagy őrizd meg dekorációnak a tavaszi ünnepélyetekre!

7. A VIRÁGOK VILÁGA

Alkalmazott művészi téma: **Az élet körforgása**

Plasztikai téma: **Színes ceruzarajz lépésről lépésre**

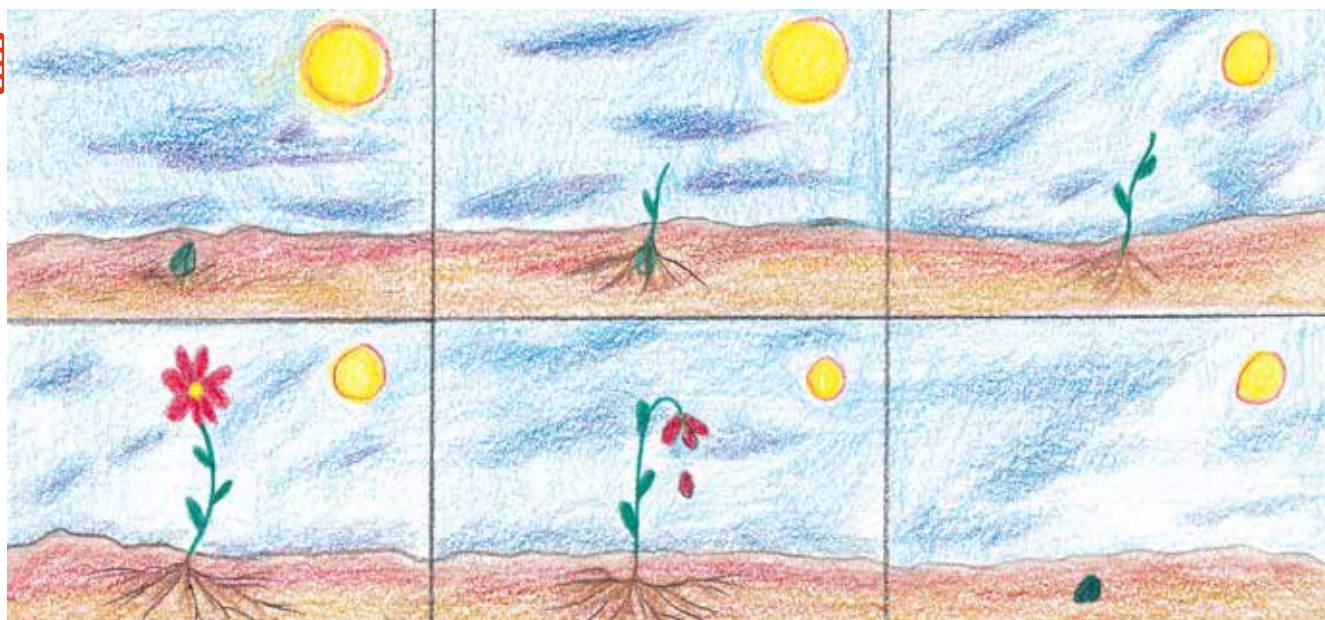
Elolvastad az **Egy mag történetét**? Ez egy csodálatos kaland, melyben egy icipici magocska a szél szárnyán eljut termékeny földre, és kicsírázik. Ahogy növekedik, azon tűnődik, hogy milyen családból származik, és milyen virágai lesznek.

A

1. Nézd meg az **A.** ábra lépéseit, és mondd el, mit veszel észre!
2. Készíts egy saját képregényt a kedvenc virágod életfolyamatáról!

Az emberekhez hasonlóan, a virágoknak is van nevük. Elgondolkodtál-e azon, hogy ki nevezte el őket, és honnan ered a nevük? Ha nem tudnád a nevüket, a virágok kinézetéből mi volna az, ami segítené, hogy kitalálj nekik neveket? Olvasd el figyelmesen a lenti részletet, hogy megtudj egy esetleges választ!

Anicuța ledermedt, mikor kinyitotta a kertajtót: egy végtelen sárga virágszőnyeg terült el előtte. A lányka még egy lépést sem tudott tenni: csak bámulta a sárga éremszőnyeget, talán lámpásokat, és lassan-lassan az arca felderült.

Tüstént hívta Nicu, megfogta a kezét, és húzni kezdte a kertajtó felé. Mintha egyre sűrűbbek lettek volna a sárga virágocskák. Nicu is sok ideig némán hallgatott. Kábultság fogta el, s érezte, hogy kimelegedik.

- Igen! Kivirágzott a pitypang – suttogta halk sóhajtással.

- Mi virágzott ki? – kérdezte a lányka.

- Nem látod? A pitypang!

- Mi a pitypang?

- Hát, ezeket a virágokat így hívják. Te nem tudtad? – Anicuța a fejét csóválta. – Nem tudta...

- Miért nevezik így őket?

Anicuțának ez nem tetszett: hogy lehet ilyen csúnya nevük ilyen szép virágoknak?

Nicu nem tudott mit válaszolni. Kicsit gondolkodott, aztán azt mondta:

- Minden virágnak neve van. Hogyan hívhatnák másképpen a pitypangot?

Anicuța merengve nézte a virágszőnyeget és a méhek lassú röpködését.

- A virágok szépek, de a nevük nem – mondta ő haragosan.

Gondolatban másként nevezte el őket: úgy fogja hívni, hogy lámpások.

(részlet: **A pitypang**, Ion Agârbiceanu)

1. Képzeld el, hogy egy gyerekkönyv-illusztrátor vagy, és illusztrálnod kell *A pitypang* című elbeszélést Ion Agârbiceanutól! Készíts egy kompozíciót arról, ami megihletett a részletben!
2. Csak színes ceruzákat használj, és rajzolj egy végtelen sárga virágszőnyeget!

7. A VIRÁGOK VILÁGA

Alkalmazott művészi téma: **Csendélet**
Plasztikai téma: **Akvarell,
összemosódás, satírozás technikája**

A virágok nélkülözhetetlenek a csendélet-kompozíciókból is.

A **csendélet** egy festészeti műfaj, amelyben élettelen tárgyak vannak ábrázolva bizonyos elrendezésben, az átadott ötlettől függően. Ezek szerint minden, ami egy ilyen műfaji kompozícióban van, az nem véletlenszerű, hanem része az üzenetnek.

Az egyik legkiegyensúlyozottabb, értelemmel telített csendéleteket ábrázoló híres román festő **Nicolae Tonitza**.

Önarckép, Nicolae Tonitza

1. Ismerd fel Nicolae Tonitza munkáit, címük szerint:

- *Kancsó mezei virágokkal*
- *Piros klematisz (iszalag)-virágok*
- *Nőszirm és tulipán*
- *Vadrózsák*
- *Kancsó nyári virágokkal*

2. Válassz ki két festményt a mellékelt ábrák közül! Mondd el megfigyeléseidet, mit üzenhet általuk a festő!

Az akvarell-technikával készült kompozíciók fő jellegzetessége az áttetszség. Egy kifejező festmény titka az, hogyan kenjük fel az akvarellfestéket: az ecsetet mindig bevizezzük, a színeket viszont keverve használjuk (F., G. ábrák), mellőzzük az egyszínű foltokat a körvonalon belül, az egymás mellé helyezés és összemosódás során a színek kölcsönösen kiemelik egymást.

Mikor egy csendélet-kompozícióban a fény-árnyék hatást érzékeltetjük, akkor a rajz fényben levő részén világos tónusokat, az árnyékolt részén sötétebb tónusokat használunk. Általában az akvarell-festésben a sötétebb színt festjük a világosabb színre, nem fordítva.

F

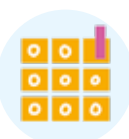
G

Rajzolj egy csendélet-kompozíciót az általad kiválasztott akvarell-, összemosódás vagy satírozás technikával (H. ábra)!

H

- Szakértők azt mondják, hogy mielőtt egy csendéletet festenénk, jó lenne úgy tekinteni a csoportosított tárgyakra, mint valami jellegzetes vonásokkal rendelkező szereplőkre: férfias, nőies, durva, bársonyos, görbe körvonalas vagy több derékszögből álló stb.
- Mikor összességében megfigyeljük a témát, fel kellene ismernünk, hol van az érdekközpont, és határozzuk meg, hogyan állítsuk össze a kompozíciót. A négyzet egyensúlyt, a vízszintesen elhelyezett téglalap a csendet, a függőlegesen elhelyezett téglalap a rejtélyt sugallja stb. Általában a csendéletben a tárgyak száma páratlan kellene legyen, és a fényes felületű tárgyak váltakozzanak a matt felületű tárgyakkal, hogy megnöveljük a kifejezőerőt.

Ismétlés és értékelés

Nézd meg az összes munkádat, amit **A virágok világa** tanulási egységben készítettél!
Válassz ki legalább két munkát, és írd le egy lapra vagy a **Tanulási naplóba** a megfigyeléseidet,
igazodj a lenti ábra szerint! Tedd be a saját **portfólió**dba!

Kompetenciák:
1.1; 2.1; 2.2; 2.3; 2.4.

Emlékezni fogsz:

- hogyan fejezd ki gondolatokat és érzelmeket, felhasználva a képzőművészeti nyelvezet elemeit: pont, vonal, színfolt, forma,
- egyes technikákra: színes ceruzarajz, lenyomatolás, kivágás körvonal mentén, tépés, kollázs, hajtogatás, fonás, 3D formák készítése újrahasznosított anyagokból.

Fel fogod fedezni:

- mit jelent a makrofotográfia;
- mi egy jelképállat;
- hogyan készíts különféle technikák és eszközök kombinálásával egy állatot.

8.

Az állatok világában

Alkalmazott művészeti témák:

Egy lepke meséje
Jelképállatok
Meseszereplők

8. Az állatok világában

Alkalmazott művészi téma:

Egy lepke meséje

Plasztikai téma:

Makrofotográfia

A fényképészetben az egyik kedvenc téma a rovarok. A fényképezőgép segítségével olyan részleteket örökíthetsz meg, melyeket szabad szemmel észre sem vettél volna (A. ábra).

Mikor valami nagyon apró dolgot fényképezel (a tenyerednél jóval kisebbet: egy rovar, egy harmatcseppet, egy virág részleteit stb.), úgynevezett **makrofotót** készítesz.

Az ilyen típusú képek készítéséhez szükséged van egy ... közönséges fényképezőgépre! Majdnem minden készülék (még a legkisebbek is, melyeket gyengébb teljesítményűeknek gondoltál) rendelkezik makró módú fényképezési lehetőséggel.

Egy fényképezőgép több **fényképezési módozattal** rendelkezik, választott témától függően. Bizonyos módozatok kézi beállításúak (vagyis te választod ki a beállításokat, mint a fényfestés esetében), mások automatikusak (vagyis a készülék választja ki a beállításokat helyetted). Mindezek a legtöbb digitális készülék esetében elérhetők.

A leggyakoribb automatikus módozatok: portré, tájkép, makró, mozgásban levő alany, éjszakai kép stb. Ezeket a különféle készülékeken is felismerheted, a fényképezőgép beállításait hasonlóan jelző szimbólumoknak köszönhetően (B. ábra). A makrofotó módozatot egy virág jelzi (C. ábra). Válaszd ki ezt, és indulhatsz is rovarlesre!

Hogyan ismerz fel egy makrofotót?

Az ilyen típusú fényképen általában sokkal nagyobb méretű a kép alanya, mint a valóságban, és szinte a teljes felületet kitölti. Ezt a hatást úgy éred el, hogy nagyon közelről készíted el a fényképet (D. ábra).

Például az E. ábra nem makrofotó, mivel a lepke távolról volt fényképezve, nem észlelhetők a részletek, és kevés helyet foglal el a kép felületén. Ellenben az alany megközelítésével az F. és különösen a G. ábra sokkal több részletet tár fel.

1. Figyeld meg a H. és az I. ábrákat! Milyen különbségeket veszel észre? Hogyan jelennek meg a színek a rajzon? Hát a fényképen?
2. Készíts egy fényképalbumot az iskola udvarán vagy az otthonod környékén lencsevégre kapott rovarokkal!

Alkalmazott művészi téma: **Jelképállatok**

Vegyes technika: **Színes ceruzarajz, lenyomatolás**

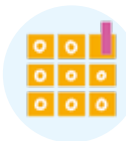
Már a legrégebbi időktől az állatok hozzátartoztak az életünkhöz. Bizonyos tulajdonságaik jelképekké minősültek, ihletforrássá válva a művészek számára.

Íme néhány ilyen hiedelem:

- A kutya a hűség szimbóluma: „az ember legjobb barátja”.
- Az elefánt a hosszú élet és a jó memória jelképe: „az elefánt sosem felejt”.
- A sas az erő és a szabadságvágy jelképe.
- A teknős a kitartás, de a hosszú élet kifejezője is.
- A hangya a szorgalom és a jó szervezés megtestesítője: „Egy hangya, egy icipici, – de merész – hiszi a piszi.” (T. Arghezi, **Egy hangya** – Jancsik Pál fordítása)

1. Figyeld meg az **A.** ábrát, és sorold fel, milyen anyagokat és eszközöket használtak fel az elkészítéséhez!
2. Készíts egy rajzot vagy egy festményt kedvenc állattal! Tájékozódj, majd mondd el, mit jelképez az általad választott állat!
3. Fedezd fel, milyen nyomokat hagynak különféle állatok a földön! Alkoss egy kompozíciót ilyen lábnyomokkal, ezeket kifaraghatod egy burgonya feléből (**B.** ábra)!

Bizonyos állatok nemzeti jelképekké váltak:

- A gall kakas Franciaország nem hivatalos jelképe. Bátorságról, éberségről, életszeretetről beszél.
- A hód Kanada emblémája, a szorgalom és mesteri építészeti jelképe.
- A kenguru Ausztrália védjegye.

Alkalmazott művészi téma: Jelképállatok

Vegyes technika: kivágás körvonal mentén, tépés, kollázs

A jelképállatok kategóriában a bagoly kiemelt helyet foglal el. A világon több mint 200 bagolyfaj ismert, ennek következményeként sok nép jelképrendszerében megtalálható. A bölcsességgel és a tudással társítják.

1. Keress több információt a baglyokról: testfelépítés, táplálkozás, szaporodás vagy valamilyen érdekesség!
2. Mondd el, hogyan készült az alábbi kollázs!
3. Készíts kollázt **A bagoly, jelképállat** címmel! Segítenek a lentebb bemutatott lépések, vagy alkoss saját változatot!

Szükséges anyagok

- karton a testnek,
- újság tollaknak,
- színes papír a szemeknek és csőrnek,
- olló, ragasztó,
- színes ceruzák/ tempera.

1

2

3

4

5

6

7

8. AZ ÁLLATOK VILÁGÁBAN

Alkalmazott művészi téma: **Meseszereplők**
Vegyese technika: **Hajtogatás, fonás, kollázs**

Tudtad, hogy nemcsak szavak segítségével (szóban és írásban) lehet válaszolni a kérdésekre, hanem rajz, festmény, kollázs stb. által? Például a **Melyik a kedvenc állatod?** kérdésre két gyerek különböző technikákkal készült kollázzsal válaszolt (A. és B. ábra).

Figyeld meg alaposan a két munkát, és mondd el, hol ismerted fel a következő technikákat?

- kivágás körvonal mentén,
- hajtogatás,
- fonás,
- szabad tépés,
- papírgyűrés (papír összegyűrése),
- szabad vágás,
- ragasztás.

1. Ha állat lehetnél, milyen állat szeretnél lenni? Miért? Válaszolj erre a kérdésre az eddig tanult technikák és anyagok kombinálásával!
2. Alkoss egy háromdimenziós kollázst az A ábrához hasonlóan, melyben a rajzot és festést kombináld más technikákkal is: szabad vágás, papírgyűrés, ragasztás stb.!

Alkalmazott művészi téma: Meseszereplők

Újrahasznosított anyagokból készült 3D-s formák

Az állatokról szóló lenyűgöző mesék közül nem hiányoznak azok, melyekben a krokodil a főszereplő. A krokodilok a hüllők osztályába tartoznak, és a madarakkal együtt az Archoszaurosok (egy dinoszaurusz faj) utolsó leszármazottai.

Játsz újrahasznosítható anyagokkal, és alkotd meg a saját krokodilos mesédet! Követheted a lenti lépéseket, vagy elképzeld más formák kombinációját.

Szükséges anyagok

- egy üres szalvétásdoboz a testnek,
- egy karton tojástartó alsó része (10 tojásos kiszerezéses) a hátnak,
- néhány darab a tojástartóból szemeknek és faroknak,
- egy négyes kiszerezésű joghurtosdoboz a fejnek,
- két vécepapír-guriga lábaknak,
- egy piszkozat (lehetőleg csak az egyik oldalán teleírt) a szemeknek és fogaknak,
- maradék textilanyag nyelvnek,
- olló, ragasztó, vízfesték.

Fesd meg a krokodil testrészeit, vagy vond be más alkotásaidból megmaradt színes papírral (A., B. ábra)! Hagyd megszáradni!

Ragasztással illeszd össze a darabokat, mint a D. ábrán! A fark elemeit felfűzheted egy drótra.

Ismétlés és értékelés

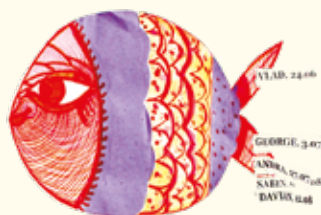
1. Nézd át az összes, **Az állatok világában** fejezetben alkotott munkádat! Válassz ki legalább egyet, majd írd le egy fehér lapra vagy a **Tanulási napló**dba a megfigyeléseidet, irányítanak az alábbi kérések! Tedd a lapot a **személyes portfólió**dba!

1. Sorolj fel három dolgot, amit szerinted jól végeztél el!

3. Jegyezz le egy dolgot, amit jelen projekt során tanultál!

2. Jegyezz fel egy olyan dolgot, amit megváltoztatnál a munkádban! Hogyan járnál el?

4. Jegyezz fel egy nagyon jól megértett dolgot, és egy másikat, amit nem értettél eléggé meg!

2. Olvasd el az alább felsoroltakat! Fel fogod fedezni azokat az erényeket, melyek a kreativitás alappillérei. Szerinted közülük melyiket birtokolod már?
 - **MAGABIZTOSSÁG:** A félelem nélküli kérdezés képessége.
 - **JÓ MEGFIGYELŐKÉPESSÉG:** A részletek felismerésének képessége.
 - **SZERÉNYSÉG:** Az a tulajdonság, mikor belátod, hogy nem tudsz mindent.
 - **FIGYELEM:** Egy feladat követésének képessége.
 - **KÍVÁNCISISÁG:** Felfedezés és kísérletezés.
 - **TALÁLÉKONYSÁG AZ ERŐFORRÁSOK FELHASZNÁLÁSÁBAN:** Mikor sikerül felhasználnod azt, ami a kezéd ügyében áll.
 - **ENERGIA:** A megkezdett munka befejezésének képessége anélkül, hogy közben elunná.
 - **TETTREKÉSZSÉG:** Nemcsak gondolatok és szavak, hanem tettek.

Kompetenciák:
2.1; 2.3; 2.4.

Emlékezni fogsz:

- vegyes technikákra: modellezés, bogozás, fűzés, origami, kivágás körvonal mentén, formalyukasztás, természetes anyagok megmunkálása.

Fel fogod fedezni:

- hogyan készíts önállóan, különféle technikák és eszközök kombinálásával, színdarabokhoz szükséges jelmezeket vagy díszleteket.

9.

Alkoss!/ Újraalkoss!

Alkalmazott művészeti témák:
Szívből
Jelmezek és díszletek

9. Alkoss! / Újraalkoss!

Alkalmazott művészi téma: **Szívből**

Vegyes technika: **Drót hajlítása, bogozása, fűzése**

Azt mondják, „nem az a fontos, hogy mit adsz ajándékba, hanem az, hogy mennyi szeretettel adtad”. Hasonlóan fontos az is, hogyan adod át az ajándékot. Egy meleg tekintet, egy mosoly, egy ölelés vagy jó szó lehet az ajándékod kísérője, vagy akár maga az ajándék.

Mikor tiszta szívből adunk, odaadásunk lelkesíti azt is, aki kapja, így a szívből adott szív ajándékozása dupla öröm.

Fedezd fel ezen az oldalon a legegyszerűbb módját egy ajándék készítésének: egy szívet!

Szükséges anyagok:

- rézdrót (könnyen hajlítható),
- vastag fonalak,
- gyöngyök, flitterek, csillagok stb.

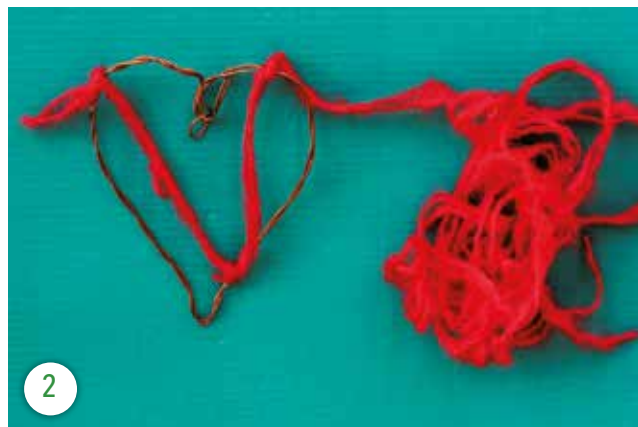
1

1. lépés. A drótból meghajlítod a szívet (az alakja eltérhet a hagyományostól)!

3

3. lépés. Az így keletkezett szív alakú hálóra rávarrjuk vagy ráerősítjük a vékony rézdróttal ráerősítjük a gyöngyöket, flittereket, csillagokat stb., így különlegesebb hatást érünk el.

2

2. lépés. A fonal egyik végét a drótra kötjük, majd addig fűzzük át rajta, míg teljesen behálózzuk a felületet. Mikor elfogy, a fonal végét is rábogozzuk a drótra.

Készíts egy ajándékot fonalmunkával! Bármilyen alakja lehet, kedved szerint.

Alkalmazott művészi téma: Szívből

Vegyes technika: Mintázás, origami

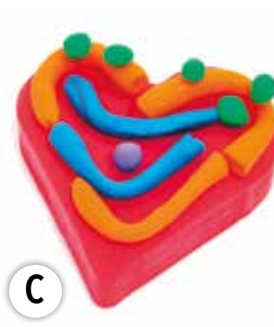
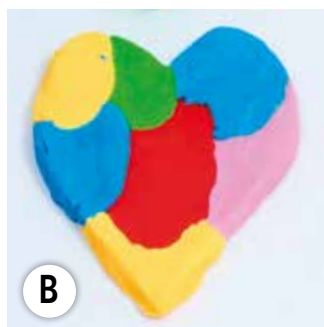
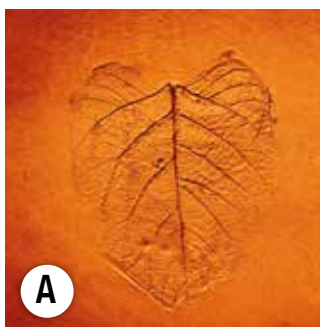

Vajon miért értékeesebb egy saját kezűleg elkészített (handmade) tárgy, mint egy készen vásárolt?

Egy csepp képzelőerővel bárki merészen nekiállhat kis kiegészítők, ékszerek, kulcstartók, apró figurák stb. készítésének. Ezek létrehozhatók egy különleges levegőn száradó gyurma segítségével is. Hasonlít az egyszerű gyurmához és az agyaghoz, de könnyebben mintázható, ellenállóbb, és bármilyen színben kapható.

Kézszel vagy eszközök segítségével is megmintázható, különféle technikák alkalmazásával:

- bizonyos textúrák, vonalak, minták lenyomatolása (**A** ábra);
- mozaikolás: kis darabok egymás mellé ragasztása (**B** ábra);
- gyurmaalapra dolgozott rátétek: formák, természetes anyagok, gombok (**C**, **D**, **E**, **F** és **G** ábrák);
- szobrászat: változatos tematikájú szobrocskák létrehozása, az ajándékozás alkalmától függően;
- gyöngyök: golyók (különféle színű és méretű) gyúrása, majd ezek erős szátra való felfűzése.

1. Készíts ajándéktárgyat egy számodra kedves személynek!
Használd a mintázást!
2. Origami technikával készíts egy szívet (**H** ábra)!

9. ALKOSS!/ ÚJRAALKOSS!

Alkalmazott művészi téma: **Jelmezek és díszletek**

Vegyes technika: **Természetes anyagok megmunkálása, kivágás körvonal mentén, formalyukasztás**

Részt vettél-e valaha iskolai ünnepélyen? Milyen alkalmakkor vannak ilyen rendezvények? Hogyan készültél fel egy ilyen ünnepélyre?

Minden ünnepély felejthetlenné válik minden résztvevő (gyerekek, szülők, nagyszülők, tanárok stb.) számára, ha a színpadra állítás folyamatában szorosan közreműködnek. Az ünnepély nemcsak a szerepek megtanulására korlátozott. A díszletek és jelmezek egyenlő mértékben befolyásolják az előadás sikerét. Mikor azt mondjuk, díszlet, akkor azon tárgyak összességére gondolunk, amelyek segítségével megvalósul a kerethelyszín, ahol a színdarab, balett, film vagy ünnepély zajlik.

A kézzel készített díszletek és jelmezek sajátos szépségűek. Kihívunk, hogy osztálytársaiddal együtt készítsetek díszleteket és jelmezeket egy évszakokról szóló ünnepélyhez! Egyszerű anyagokat és technikákat használjatok, mint az alábbi példákban!

1. példa:

Az évszakok koszorúja

Szükséges anyagok:

- papírtányérok,
- színes papírból lyukasztóval kivágott formák,
- olló, ragasztó.

Vágj egy lyukat a tányér közepére!

Innen indulva, vágj háromszögeket a tányér lapos széléig! Hajtsd ki a háromszögek csúcsát (lásd **A** ábra)!

Ezekre ragassz a lyukasztóval kivágott formákból!

A választott formák találjanak az adott évszak jellegzetességével (**B, C** és **D** ábrák)!

2. példa: Az évszakok kalapjai

Szükséges anyagok

- karton,
- préselt természetes anyagok (falevelek, virágok),
- színes papír,
- tempera vagy vízfesték,
- olló, ragasztó, ecsetek.

Egy vastagabb kartonból készíts hengert! A kalap karimáját elkészítheted egy kört kivágva ugyanebből a kartonból. Hogy oda tudd ragasztani a karimát a hengerhez, kövesd az 1. példa lépéseit! Ragaszd a háromszögeket a henger belsejéhez!

Díszítsd a kalapot az évszakra jellemző motívumokkal! Használhatsz természetes anyagokat vagy rajzzal/festéssel és kivágással létrehozott elemeket.

1. Sorolj fel írásban lehetséges díszleteket egy színdarabhoz, melynek címe **A négy évszak.**
2. Osztálytársaiddal közösen készíts díszleteket és jelmezeket egy szabadon választott ünnepélyhez!

9. ALKOSS!/ ÚJRAALKOSS!

Alkalmazott művészi téma: **Jelmezek és díszletek**
Vegyés technika: **Festés természetes anyagokra**

A természetben lelt anyagok, melyeket jelmezek és díszletek alkotásához használunk fel, még jobban vonzzák majd a figyelmet, ha találékonyan, szokatlan módon értékesítjük őket. Például játszhat az képzőművészeti elemekkel: pont, vonal, szín, forma mint az 1, 2, 3, 4, 5-ös ábrákon.

Használd minél kreatívabban a vonalat és a pontot **faleveleken** vagy **köveken**!

Alkalmazott művészi téma: Jelmezek és díszletek

Vegyes technika: Sablon létrehozása

Mikor a jelmezek és díszletek alkotásához olyan mintákat (sablonokat) szeretnél felhasználni, melyeket osztálytársaid készítették, követheted a következő lépéseket:

Szükséges anyagok:

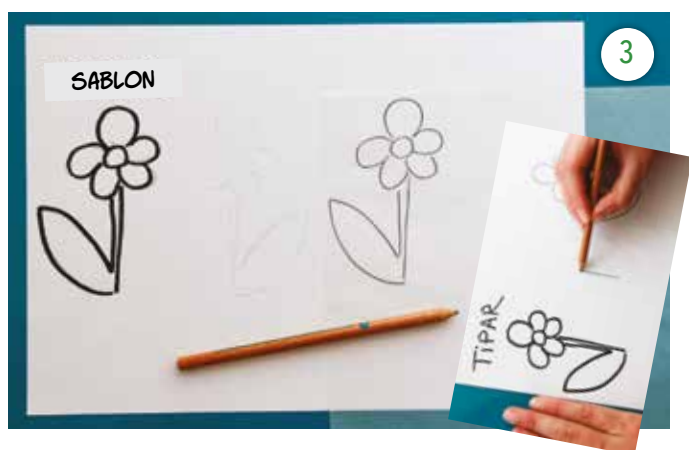
- a sablon, egy papírlap,
- ceruza és pauszpapír.

1. lépés. Másold a pauszpapírra a választott rajz körvonalait! Használj puha hegyű ceruzát!

2. lépés. Fordítsd meg a pauszpapírt, helyezd egy fehér lapra, és rajzold körül ismét!

3. lépés. Figyeld meg, hogy a rajz átmásolódt a lapra fordított irányban! Ismételd meg a 2. lépést, és vastagítsd meg a lapon keletkezett körvonalakat!

4. lépés. Felhasználhatod a pauszpapíron levő rajzot ahányszor akarod, hogy több ugyanolyan rajzod legyen.

Ismétlés és értékelés

1. Nézd át az összes, **Alkoss!/ Újraalkoss!** fejezetben eddig készített munkádat! Készítettél-e osztálytársaidal jelmezeket és díszleteket egy évszakokról szóló ünnepélyre, vagy van-e más közös alkotásokat, egy közös projektmunka? Milyen anyagokat és technikákat használtatok?

2. Csoportértékelés

Projekt címe: _____

A csapattagok neve: _____

Csapatban döntsétek el, mely válaszok illenek legjobban a közös munkátokhoz! Egészítsétek ki az alábbi kijelentéseket sajátos megjegyzésekkel!

- Időben befejeztük a feladatot; hatékonyan használtuk ki az adott időt. Pontosítjuk, hogy...
- Kölsönösen bátorítottuk egymást, és közreműködtünk egymással. A legjobb pillanatok akkor voltak, mikor...
- A belső hangot használtuk a kommunikáláshoz. Voltak kivételek is e szabály alól, mikor...
- Mindenki kifejezte az ötleteit, és meghallgatta/értékelte a másokét. Ezek voltak a csoportunkban elhangzott ötletek...
- A legjobban boldogultunk a ...
- Kevésbé jól sikerült a ...
- Következő alkalommal javíthatnánk a ...

Ház kerítéssel, Ștefan Luchian

Kompetenciák:
1.1; 2.3; 2.4.

Emlékezni fogsz:

- hogyan fogalmazd meg véleményed a vizuális nyelvezet segítségével közölt üzenetről,
- mit jelent a perspektíva a fényképészetben.

Fel fogod fedezni:

- érdekes dolgokat a világról, amelyben élsz;
- mit jelent a textúra,
- hogyan lehet készíteni háromdimenziós rátéteket papírcsíkból.

10. Múlt, jelen, jövő

Alkalmazott művészi témák:

Mesélő épületek

Játék és ihlet

A világ más szemmel

Ház Bécsből, Friedensreich Hundertwasser

10. Múlt, jelen, jövő

Alkalmazott művészi téma: **Mesélő épületek** **A környezet, ahol élünk**

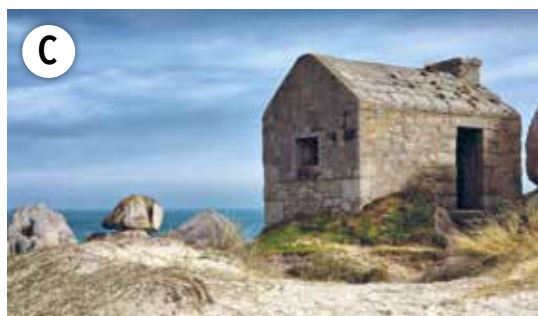

Megfigyelted már valaha a házakat, épületeket abban a helységben, ahol élsz? Milyen anyagból vannak építve? Mit tudsz mondani a formájukról? Vannak olyan dolgok, melyek ismétlődnek? Mit tudsz mondani a színeikről? Beilleszkednek a környezetbe, ahol felépítették? Mit üzenhet egy ház kinézete?

Az egész világ építései barátságos megoldásokat kerestek a környezettel kapcsolatosan, és kreativitásuk látványos irányba vezérelte őket (A, B, C, D ábrák).

Az épületek formái közül sok, ugyanakkor a homlokzat díszítőelemei is, **természeti formákból** inspirálódtak.

Antoni Gaudí katalán származású építész, aki híres egyediségéről és a természet látványát felfedező figyelméről, különleges művészeti típust hagyott maga után (E. ábra).

Beltér – Sagrada Familia
(A Szent család-templom),
Antoni Gaudí

Készíts egy kollázst, egy rajzot vagy egy festményt, melyben meséld el egy ház vagy egy szokatlan épület történetét! Kombináld a tanult technikákat!

Hogy megérteni és értékelni tudjuk a jelenkor építészetét, időbeli utazást kéne tenni. Ez nem lehetetlen, hiszen országunkban sok helyen Falumúzeumot hoztak létre, ahol a házak mesélni tudnak a múlttól (F, G, H ábrák).

1. Képzeld el, hogy idegenvezető vagy abban a helységben, ahol születtél! Egy turistacsoportot vezetsz, és bemutatod a házakat történeteikkel együtt. Állj meg egyiknél, amelyik a legjobban tetszik, és mondd el mindent, amit tudsz róla: Kihez tartozik? Melyik évben készült? Ki építette? Milyen anyagból? Hány nemzedék lakott benne? Stb.
2. Osszátok be magatokat kis csoportokba! Válasszatok ki a lenti listából egy Falumúzeumot (vagy másikat)! A kiválasztott múzeumot nézzétek meg virtuális térben, vagy nézzetek meg egy róla szóló filmet! A megtudott információkat mutassátok be osztálytársaitoknak minél érdekesebben!
 - *Bánsági Falumúzeum, Temesvár*
 - *ASTRA Múzeum, Nagyszeben*
 - *Dimitrie Gusti Múzeum, Bukarest*
 - *Romulus Vuia Múzeum, Kolozsvár*
 - *Falumúzeum, Nagybánya*
 - *Falumúzeum, Galac*
 - *Máramarosi Falumúzeum, Máramarossziget*
 - *Bukovinai Falumúzeum, Szucsáva*
 - *Töröcsvári Falumúzeum, Töröcsvár*
 - *Vâlcea Falumúzeum, Bujoreni*
 - *Falumúzeum, Goleşti - Argeş (Argyas)*
3. Figyeld meg, hogy milyen anyagból építették fel egykoron a házakat! Figyeld meg formájukat is! Fedezz fel néhány hasonlóságot és különbséget a jelenkori házakhoz viszonyítva!

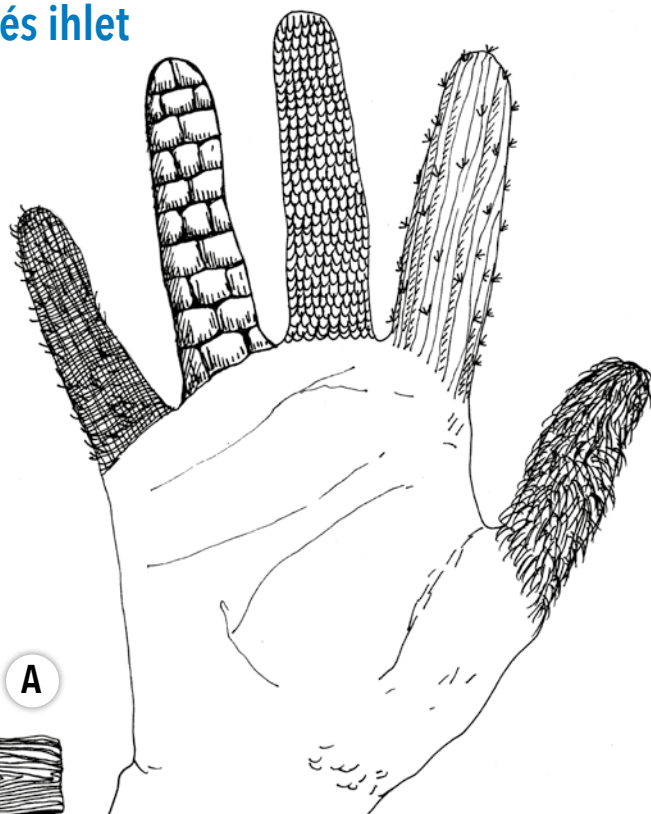
Alkalmazott művészi téma: **Játék és ihlet**

Plasztikai téma: **Textúrák**

Ahhoz, hogy elérjék azt a színvonalat, hogy egyedi és különleges (Gaudíhoz hasonlóan) művészi alkotásokat készítsenek, a művészek hosszú időn keresztül gyakorolták kombinálni nemcsak a formát a színnel, hanem a textúrát is, a természetben levőkhöz hasonlóan.

A **textúra** egy művészeti elem, ami a felületek ábrázolására vonatkozik. Ez kötődik ahhoz az érzéshez, amelyet egy felület megérintése vagy egy festmény megtekintésekor képzeletünk vált ki.

A

üveg

fa

B

C

1. Nézd meg figyelmesen az **A.** ábrát, és mondd el, milyen különbséget látsz az öt ujj lerajzolásában!
2. Képzeld el, hogy fakérget érintesz meg a kezdeddel (**B.** ábra)! Osztálytársaidnak fejezd ki, mit érzel a rajz segítségével!
3. Képzeld el, hogy egy macskát simogatsz (**C.** ábra)! Fejezd ki, mit érzel a rajz vagy festészet segítségével!
4. Képzeld el, hogy rózsát tartasz a kezdedben! Rajzold le, mit érzel!

Alkalmazott művészi téma: **Játék és ihlet**
 Plasztikai téma: **Háromdimenziós rátétek**

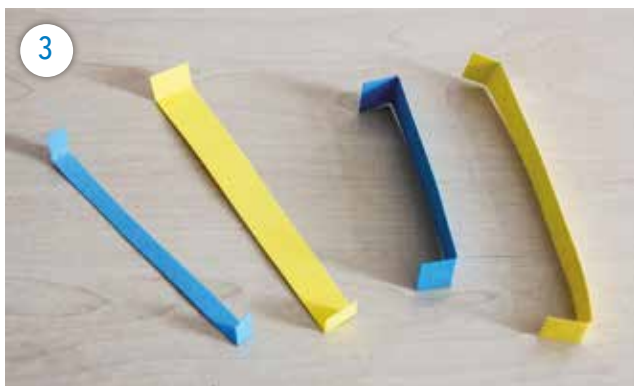
A papírcsíkokból játékosan készült **háromdimenziós kompozíciók** (melyeknek magasságuk is van) egy más típusú gyakorlat és kihívás a képzelőerő számára. Csak némi bátorság kell ahhoz, hogy kombinálj sokféleképpen széles, keskeny, rövid, hosszú, egyenesen, hullámosan vagy cikcakkosan vágott, hajtogatott, csavart, különböző színű papírcsíkokat (A. ábra).

Készíts papírcsíkokból egy különleges háromdimenziós házat! Kövesd ezen az oldalon a lépéseket!

1. lépés: Válogass különböző színű maradék papírdarabokat!

2. lépés: Vágj különböző hosszúságú és szélességű csíkokat!

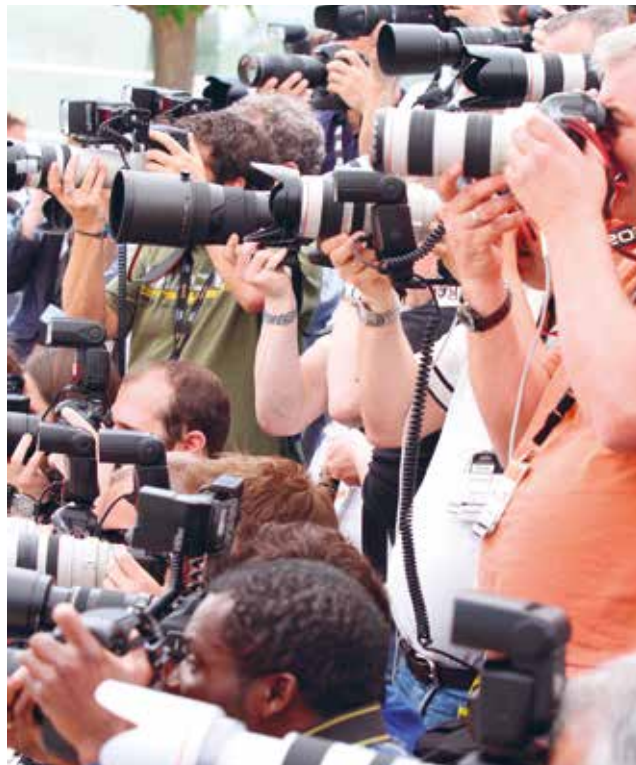
3. lépés: Törd a csíkok mindkét végét befelé vagy kifelé! Tegy ragasztót a betűrt részekre, és építs!

Alkalmazott művészi téma:

A világ más szemmel

Plasztikai téma: **Perspektíva a fényképészetben**

Azt szokták mondani, hogy *a tegnap történelem, a holnap rejtély, a ma ajándék*. Mit gondolsz, mit jelent ez a mondás?

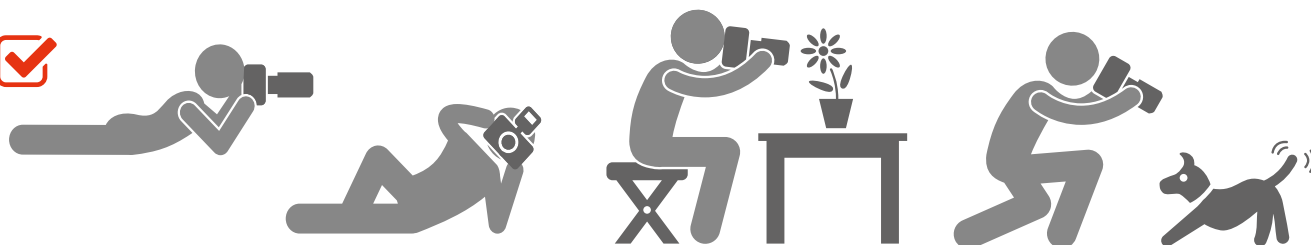
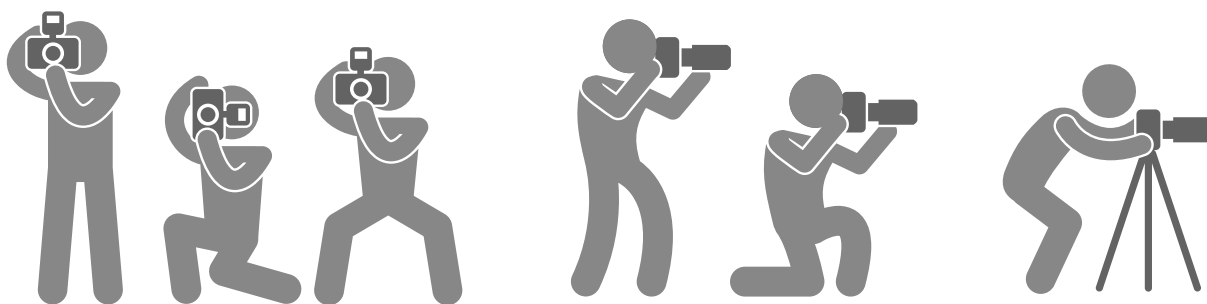
A fényképészet egy lehetőség arra, hogy a márt megörökítsük úgy, hogy egy üzenetet továbbítunk a múltból a jövőbe.

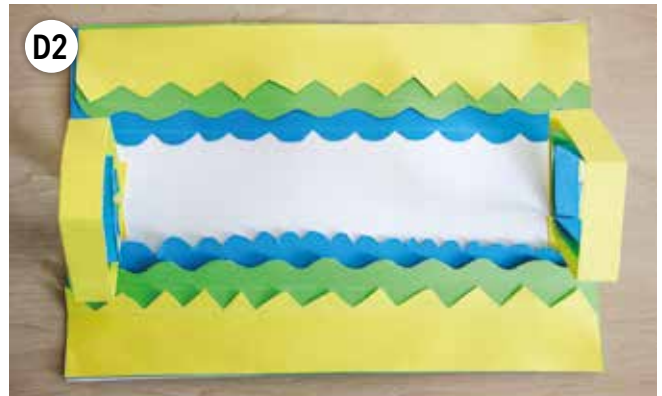
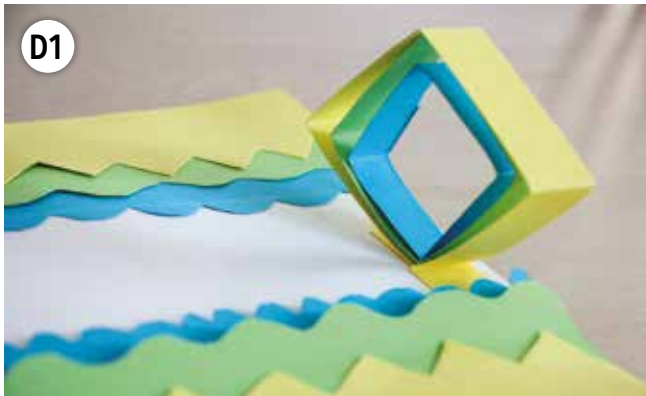
Ahhoz, hogy biztos légy abban, hogy egy üzenetet vagy egy információt minél kifejezőbben továbbíts, nagyon fontos, hogyan látod a dolgokat a fényképezőgép lencsésjén át, azaz milyen perspektívából nézed. Még akkor is, ha két ember ugyanazt a dolgot fényképezi, a képek nagyon különbözhetnek.

1. Fényképezd le ugyanazt a tárgyat, de módosítsd: a testállásodat (**A.** ábra), a fényképezőgép állását (ahogyan tartod) és a szemszöveget, ahonnan nézed (lentről, fentről, egy szinten, oldalról)!
2. Nézd meg a 93. oldalon levő **B1, B2, C1, C2, D1, D2, E1, E2.** ábrákat, és mondd meg, mit gondolsz, milyen szemszögből voltak fényképezve mindegyik esetben a munkák! Melyik változat a legkifejezőbb? Miért?

A

Ismétlés és értékelés

E tankönyv elején meghívtunk téged, hogy hozd felszínre a külső és belső világod ötleteit a művészet sajátos nyelvzetével. Hogy játssz a képzelettel! Hogy legyen bátorságod kombinálni és kifejezni mindazt, amit gondolsz és érzel. Nézd végig azt az utat, melyet eddig megtettél a **Képzőművészeti nevelés és kézműves tevékenységek** keretén belül! Értékelj a munkádat! Példaként használhatod a következő táblázatot.

Munkám	Az utasítások/ lépések betartása	Kézügyesség és hozzáértés	Kreativitás, egyediség	Viselkedés és erőfeszítés	Melyikbe illeszkedem be?
 	Nem terveztem meg a munkát előre. Nem értettem meg eléggé a követendő lépéseket.	Minimális kézügyesség, figyelem és kontroll hiánya.	Nem sikerült kifejezni magam. Nem voltak saját ötleteim.	Nem igyekeztem egyáltalán. Az órán vesztegettem az időt.	
 	Előre megterveztem a munkát. Csak néhány utasítást értettem meg.	Mérsékelt kézügyesség az eszközök használatában.	Valamennyire sikerült kifejezni ötleteimet. Volt néhány saját ötletem.	Mérsékelt erőfeszítést fektettem be. Elég hatékonyan használtam az időt.	
 	Nagy figyelemmel előre megterveztem a munkát. Megértettem minden utasítást.	Nagyon jó kézügyesség az eszközök használatában.	Voltak saját ötleteim, és sikerült nagyon kreatívan kifejezni magam.	Nagy erőfeszítést tettem. Nem pazaroltam órán az időt, nem ültem hiába.	
 	Elvárásokon felüli!				

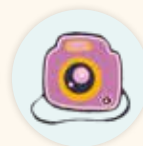
Év végi ismétlés és értékelés

1. Emlékezz az ebben a tanévben tanult képzőművészeti nyelvezet elemeire! Hogy könnyebb legyen, kövesd az ezen az oldalon levő táblázatot!
2. Sorolj fel legalább öt példát a technikák közül, melyek segítségével szép és hasznos tárgyakat készítettél! Melyik technikát kedveled leginkább? Miért?

	VONAL	FORMA	SZÍN	KOMPOZÍCIÓBAN
EGYENSÚLY				
MOZGÁS				
KONTRASZT				
ISMÉTLŐDÉS				
HANGSÚLY				

ÉV VÉGI ISMÉTLÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

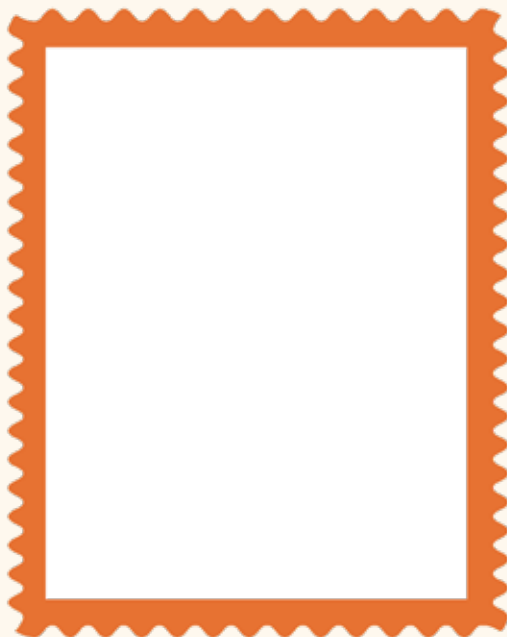
Készíts egy, ezen az oldalon látható munkalaphoz hasonló!
Töltsd ki az üresen hagyott helyeket, és azután a munkalapot tedd be a saját **portfólió**dba!

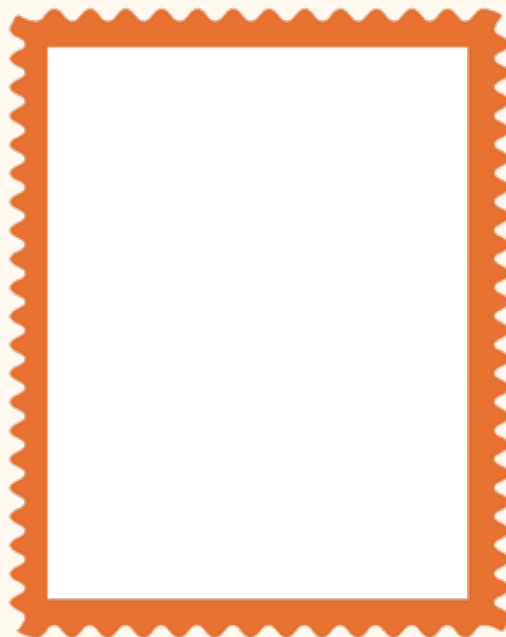
Kedvenc témám ebben az évben _____, mert _____.

Kedvenc technikáim a _____.

Ha valamit, amit ebben a tanévben készítettem a **Képzőművészeti nevelés és kézműves tevékenységek** órán meg tudnám változtatni, az _____ lenne.

A **képzőművészeti és kézműves tevékenységek** tanár vagy tanárnő portréja

Önarckép

Kedvenc színek,
semleges
színek vagy
színkeverékek

NÉV: _____

OSZTÁLY: _____

*Emlékezz szeptemberben elkezdett közös utazásunkra, az ötletek, formák és színek világában!
Hogyan érzed magad most, miután megtanultál annyi szép dolgot készíteni?*

A tankönyvnek nyomtatott és digitális változata van. A digitális változat a nyomtatottal azonos tartalmú. Továbbá tartalmaz egy sor interaktív, multimédiás tanulási tevékenységet (interaktív gyakorlatokat, oktató játékokat, animációkat, filmeket, szimulációkat).